

Obrednik

za

cerkvenike.

Obrednik za cerkvenike

ali

natančen poduk

za

—> cerkvene služabnike. <—

Sestavil

JERNEJ VOH,

bivši kaplan konjiški.

Tretji popravljeni natis.

V Mariboru 1908.

Založila in natisnila tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Štev. 4315.

Častitemu
vodstvu tiskarne sv. Cirila

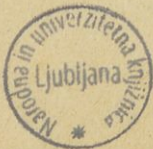
v

Mariboru.

Z ozirom na prošnjo z dne 26. avgusta 1907 kn. šk. ordinariat rad dovoli v smislu apostolske konstitucije „Officiorum ac munerum“ z dne 25. januarja 1897 tretji natis priložene knjižnice „Obrednik za cerkvenike ali natančen poduk za cerkvene služabnike. Spisal Jernej Voh, bivši kaplan konjiški, z novim predgovorom za tretji natis“.

Kn. šk. Lavantinski ordinariat
v Mariboru, dne 20. septembra 1907.

† Mihael,
knezoškof.

20/10 19247

Predgovor

k prvemu natisu.

Odkar se je šola od cerkve ločila, učiteljem ni več dovoljeno, cerkveniške ali mežnarske službe oskrbovati. Treba je torej misliti, kje dobimo sposobnih cerkvenikov, kadar stari pomrjejo. Posebnih šol za cerkvene strežaje še nimamo, in jih tudi kmalu še ne bomo dobili. Kako redki pa so že zdaj, ki bi znali svojo službo prav po cerkvenih postavah opravljati in druge za to dobro podučevati! Vendar je oboje potrebno. Znano je, kako skrbno sv. mati katoliška cerkev čuje nad sv. obredi, katerih ne pusti nikomur spreminjati ali celo pačiti. Sv. Terezija jih je toliko cenila, da je bila pripravljena za vsak od sv.

cerkve potrjen obred svoje življenje dati. — Prečastito Lavantinsko knezoškofijstvo mi je zavaljo tega blagovoljno dovolilo izdati ta poduk za cerkvene služabnike, kakor sem ga po najboljših virih sestavil. Čeravno ni vse, kakor bi imelo biti, vendar se drznem upati, da bodo te bukvice vsaj nekoliko pripomagale, povsodi pridobiti takošnih cerkvenikov, ki bodo svojo imenitno službo opravljali v povišanje božje časti in v spodbudo vernega ljudstva.

V Konjicah, dne 4. okt. 1875.

J. Voh.

Predgovor

k drugemu natisu.

Pred dvajstimi leti je prišel „Obrednik“ prvič na svetlo. Naši časniki: „Slov. Gospodar“, „Danica“, „Slovenec“ in drugi so ga pozdravili prav pohvalno. Prečastita kn.-škof. ordinarijata Lavantinski in Ljubljanski sta ga v svojih škofijskih ukaznikih častiti duhovščini in po njej vsem cerkvenim služabnikom toplo priporočala.

Zato se ni čuditi, da se je prvi natis (s 1500 iztisi) primeroma kmalu razpečal.

Čas mi ni pripuščal, da bi bil izrečni želji po novem natisu takoj ustregel. Bilo je namreč potrebno, rokopis popraviti po najnovejših določbah rimskega odbora za sv. obrede. Tudi

se je naš jezik v 20 letih zdatno spopolnil, zato je bilo treba rokopis malo popiliti.

Ker več oči več vidi, sem naprosil dva čč. gg. veščaka, da sta pregledala rokopis, predno se zopet natisne. Bodi njima za njun trud srčna zahvala!

Upam, da bo novi natis obrodil mnogo novega in dobrega sadu!

V Konjicah, dne 25. febr. 1896.

J. Voh.

Predgovor

k tretjemu natisu.

V ednajstih letih, kar je drugi natis „Obrednika“ prišel na svetlo, smo imeli v naši Lavantinski škofiji štiri lepe škofijske shode, na katerih se je tudi o cerkvenih služabnikih razgovarjalo in sklepalo. Na sinodi leta 1900 se je sklenilo, da so tudi cerkveniki podvrženi kanonični vizitaciji, češ, da pobožen in pravičen cerkvenik more veliko pripomoči k večji časti božji in k zveličanju duš, med tem ko je hudoben, napačen, neveren in zanihern cerkvenik cerkvi in vernikom na veliko škodo in v pohujšanje.*) Sinoda leta 1903. je pa izdala posebno (Cap. LXXXVIII.) konstitucijo o nižjih cerkvenih služabnikih in orglavcih.

*) *Actiones et constitutiones Synodi dioecesis. Lav. anno 1900 institutae. Marburgi. Const. 41. pag. 499 sequ.*

Od cerkvenika se zahtevajo vse one lastnosti, ki jih naš „Obrednik“ v prvem delu str. 15 do 21 od njega tirja.

Določilo se je še, da cerkvenika sprejema v službo cerkveno predstojništvo, potrdi ga pa prečastiti kn.-šk. ordinariat, ki si je pridržal pravico, cerkvenika odstaviti od podeljene mu službe. Prav modro je naročil, da ima cerkvenik, predno se stalno namesti, pred župnikom in cerkvenima ključarjema moliti veroizpovedanje in se s prisego zavezati, da bo svojo službo opravljal zvesto in vestno, da bo svojim predpostavljenim pokoren in podložen, da bo pobožen ter ne bo nikomur dajal pohujšanja. *)

V Mariboru, dne 1. septembra 1907.

J. Voh.

*) Glej Eccles. Lavantinae Synod. dioec. anno 1903 coadunata. Marburgi 1904. Pag 700 sequ.

Vvod.

Molitve, katere cerkvenik pri raznih cerkvenih opravilih ali iz glave, ali iz teh bukvic moli, tiskane so v slovenskem pravopisu. Da se pa cerkvenik s časom tudi latinski brati privadi, ponatisnil se je v „Angelski službi“ Konfiteor v latinskem in v slovenskem pravopisu. Vrh tega so v teh bukvicah vse molitve, katere duhovniki opravljajo, z latinskim pravopisom tiskane. Glej pri molitvah v bukvice in poslušaj zvesto, kako mašnik svoje molitve izgovarjajo, in lahko se bodeš naučil latinski čitati. Zapomni si še to-le: latinski ae, ali oe se izgovarja kakor e; lat. c pred e, i, ae, oe, kakor slov. c, pred a, o, u in pred vsemi soglasniki pa kakor k; ch se izgovarja kakor oster h, včasih blizo kakor k; ph kakor f; qu kakor kv; t pred i, za katerim sledi še drug samoglasnik, se izgo-

varja kakor c, n. pr. cogitatione beri: kogitacione; th kakor t; x je slov. ks; y slov. i; z slov. z.

V sledečem najdeš nekaž manje znanih besed razloženih:

Alba - dolga mašna srajca ali halja. Amiktus ali Humerale - ruta, s katero si duhovnik vrat ovijejo, ko se za sv. mašo oblačijo.

Aspergil - škropilnik, s katerim se škropi blagoslovljena voda.

Baldahin - nebo za procesije.

Biret - mašniška kapa.

Blazina - vajnikuš, nem. „polster“.

Burza - torbica, v kateri mašnik sv. popotnico nosijo bolnikom.

Celebrant - pri veliki peti maši duhovnik, ki mašujejo.

Ceremonijarij - se pri vel. peti maši imenuje strežnik, ki posebno pazi, da se vse v redu vrši.

Ciborij - kelih za sv. hostije.

Cingulum - pas, s katerim si duhovnik albo podpašejo.

Collectio rituum - novi obrednik lav. škofije.

Čolnič - posoda za kadilo.

Dalmatika - zgornje oblačilo za levite.
Dijakon služabnik, ki pri veliki peti
sv. maši sv. evangelij poje.

Direktorij - latinski koledarček.

Incenz - kadilo, dišeča smola.

In(cenzirati) - kaditi.

Kanontable - so tri tablice z latinskimi molitvami na altarju.

Karfindelci - glažki ali vrčki za vino in vodo.

Kastrum - mrtvaški oder.

Kazula - mašni plašč.

Krstna štola - štola na eni strani bela, na drugi vijolična.

Kondukt - sprevod.

Koretelj - nemški „korrok“; = korska srajca, krajša od albe.

Korporale - slov. telesnik, gladka platnena rutica, na kateri stoji kelih med sv. mašo.

Kozača - trinogat svečnik.

Križar - služabnik, ki v procesiji nosi križ.

Kvadratelj - mašniška kapa - biret.

Lavabo - pomenja umivanje rok, zato:

Lavabo - prt - ruta, s katero se po umivanju roke brišejo.

Levita - duhovna strežnika pri veliki peti sv. maši, prvi, ki sv. evangelij poje (dijakon), drugi, ki list bere (subdijakon).

Leviško oblačilo - oblačilo za levite.

Manipelj - naročnica, katero mašnik in leviti med sv. mašo pod levim laktom nosijo.

Misale - mašne bukve.

Navikula - latinsko ime za čolnič.

Obhod - procesija.

Oblate - hostije.

Obrednik, glej ceremonijarij.

Obrednik - bukve, ki razlagajo cerkvene šege in sv. obrede.

Obrednik se v bukvah „Sv. veliki teden“ imenuje prvi duhovnik celebrant ali oficiator.

Officiator - lat. ime za prvega duhovnika pri cerkvenih opravilih.

Ostenzorij - monštranca.

Pala - štirivoglato pokrivalo, s katerim med sv. mašo kelih pokrivajo. Spodej je vselej bela, zgorej včasih mašnemu plašču podobna, črna pa ne sme biti.

- Pala, večja, tako se tudi imenuje burza, v kateri se korporale shranjuje.
- Pala - lopatica, s katero duhovnik trikrat prsti na mrliča vržejo.
- Palme - vejice, katere cvetno nedeljo blagoslavljaajo.
- Patena - zlata skledica na kelihu.
- Piscina, glej ribnik.
- Planeta - kazula, mašni plašč
- Pluvijal - plašč za večernice, za blagoslavljanja ali za procesije.
- Portatile - posvečeni kamen sredi altarja z ostanki sv. mučencev.
- Prostracija - največje počestčenje, ako se človek na svoj obraz vrže.
- Pult - lesen naslonjač, na katerega se polagajo mašne bukve.
- Purifikatorij, rutica, s katero mašnik pri sv. maši kelih brišejo.
- Ribnik - (lat. piscina ali sakrarij) je pokrita jamica v žagradu ali za altarjem ali blizu krstnega kamena, kamor se sv. reči, ki niso več za rabo, devljejo, n. pr. krstna voda.
- Rituale - slov. obrednik za duhovnike, bukve, iz katerih molijo, kadar sv. zakramente delijo i. t. d.

Rubrike - (navadno rudeče tiskane) postave, po katerih se ima božja služba opravljati.

Sakrarij - ribnik.

Sakristija, glej zakristija.

Sedilija - sedeži za duhovnike.

Sprevod - kondukt.

Subdijakon - strežnik, ki pri veliki peti sv. maši list bere.

Svetilnica - lampica za večno luč pred sv. R. Telesom.

Svetilnica - laterna.

Svitek, voščen-dobro povoščen trak, s katerim se sveče prižigajo.

Škofovska sveča je tista, ki se prižge na velikem altarcu le takrat, kadar škof cerkev slovesno obiščejo.

Škropilnica - kotlič, v katerem se nosi blagoslovljena voda.

Škropilnica - kamenita posoda z blagosl. vodo pri cerkvenih vratih.

Škropilnik, glej aspergil.

Štola, slov. obramnica, duhovniško oblačilo, znamenje duhovniške oblasti, zato se pri vsakem duhovniškem opravilu rabi.

Talar, slov. dopetnica, črno, dolgo duhovniško oblačilo.

Tepih, sukno ali prt za pregrinjanje.

Triangel - lesen trivoglati svečnik, ki se pri jutranjicah velikega tedna potrebuje.

Vajnkuš, glej blazina.

Velum - dolgo ozko ogrinjalo, s katerim pri blagoslovu monštranco držijo.

Velum - štirivoglata (svilnata) ruta, s katero je kelih do darovanja in po sv. obhajilu pokrit.

Vespermantel - lat. pluviale, slov. plašč za večernice.

Zakristija - prostor pri cerkvi, kjer se sv. oblačila oblačijo, slačijo in shranjujejo.

Žagrad - žagreb ali zakristija.

Žerf - obzidan in obokan grob.

I. del.

Občne postave za cerkvenika.

1. V cerkvi in zunaj cerkve se obnašaj dostojno in pošteno, ker vsak dan strežeš in služiš Najsvetejšemu. Zlasti se varuj pijančevanja.

2. Opravljaj svojo službo zvesto in vestno, ne le pred ljudmi, ampak tudi pred Bogom. Vedi, da opravljaš službo, kakoršna se je svoje dni le duhovnikom nižjih redov izročevala.

3. Bodi vedno snažen sam, in ohrani snažno cerkev in vse, kar je v cerkvi in pri cerkvi: tla, stole, stene, altarje, prižnico, spovednice, podobe, okna i. t. d.

4. Ako se ti je izročila skrb za cerkveno perilo, snaži ga pogostoma, popravljalj ga marljivo, dobro posuši; vsake vrste perilo posebej zloži in lepo shrani v za to odločenih shrambah ali omarah. Da ti perilo ne troh-

ni, prevetraj ga večkrat in položi v shrambe nekoliko lavendeljna ali posušenih rožnih listov.

5. Glažke, svečnike, kadilnice, škropilnico, svetilnice in druge reči večkrat med letom osnaži.

O p o m b a. Glažke umivaj s stolčenimi jajčnimi luščinami, medene (mesinkaste) stvari lahko osnažiš, ako si priskrbiš „dunajskega apna“ (Wienerkalk) in stejarinovega olja. To oboje pomešiš v testo. S tem testom pomažeš medenino, jo čisto odrgneš z mehko pavolnato zaplato in obrišeš z bato, bombažem ali prav mehko cunjjo. Pazi, da ne bodeš medenine drgal po dolgem, ampak suči jo le v krogu. Da ti takošne reči dolgo lepe ostanejo, ne prijemlji jih nikoli z golimi rokami. Svetilnice za olje umivaj z otrobi in mlačno vodo. Vsako stvar dobro obriši in v mehko platno zavij, predno jo shraniš.

6. Svetilnice pred sv. Rešnjim Telesom ne pusti vgasniti. Cerkvene določbe pravijo, da ima cerkvenik greh, ako zavoljo njegove malomarnosti večna luč dve uri ne gori. Zato je treba dušico večkrat osnažiti ali z novo nadomestiti.

O p o m b a. Pri Al. Gratzl-u na Dunaju, pri R. Gersheim-u v Bistrici ob Dravi na

Koroškem in dr. se dobijo svetilnice za večno luč, v katerih gori stenje (toht) ves teden, da ne ugasne, ako je le olje nepokvarjeno.

7. Pri zvonjenju bodi natančen. Drži se določene ure, navadnega reda, in ne zvoní predolgo. Naglo ne smeš nehati zvoniti, ker to zvonu škodi. Tudi trijančiti, pritrkavati, drobiti ali v klenk zvoniti in hitro po zvonjenju zvona se dotikati, zvonovom jako škoduje. Ako vendar moraš to storiti, skrbno glej, da se zvonom ne naredi škoda.

8. Uro v zvoniku vselej ob pravem času navijaj. Pođuči se, da bodeš male pogreške znal sam odstraniti.

9. Kadar greš v cerkev ali iz cerkve, poškropi se z blagoslovljeno vodo. Po cerkvi hodi tiho in mirno. Pred altarjem, v katerem je shranjeno presv. Rešnje Telo, se z desnim (pravim) kolonom do tal pripogni, kolikorkrat mimo greš, tako tudi pred drugimi altarji. Kadar je sv. Rešnje Telo na altarlju izpostavljeno, poklekni na obe koleni in glavo prikloni, kadar koli greš mimo takega altarlja.

10. Ne v žagradu, ne v cerkvi nikdar ne govori, če ni neobhodno potrebno.

11. Brez župnikovega dovoljenja ne pusti nikomur ničesar iz cerkve odnesti, postavim: voska i. t. d., tudi ničesar v cerkvi postavljati ali obešati, p. stolov, podob i. t. d.

12. Kadar altarje in cerkev sploh kinčáš, imej vedno pred očmi, da je snažnost in lepo perilo prvi in najpotrebnejši kinč.

S cveticami altarjev ne preoblagaj. Predišočih cvetic, n. pr. lilij ne nastavlja na altar in ne puščaj cvetic tako dolgo, da bi tam ovenele, ali celo segnile.

13. Predno cerkev zakleneš, zlasti zvečer, dobro poglej, če ni nikogar več v cerkvi. Pazi, da se ti tat v cerkvi ne skrije. Poskusi na vsakih vratih, ali so dobro zaprta. Kadar imaš v temi v cerkvi kaj opraviti, p. jutranjico zvoniti, vselej vrata za seboj zakleni.

14. Pazi na ministrante, da se v cerkvi spodobno obnašajo. Brez cerk-

venega oblačila naj ne strežejo pri sv. maši.

15. Med sv. mašo ostani v žagradu in pobožno moli. Ako imaš kaj opraviti, stori vse mirno in tiho — brez ropotanja.

16. Ob nedeljah in praznikih in pri slovesnih procesijah obleci cerkveno obleko za cerkvenika.

17. Skrbi posebno pazljivo na mašna oblačila: plašče, dalmatike, pluvijale itd. Take reči stanajo veliko denarja. Moder cerkvenik jih veliko let lepe ohrani.

O p o m b a. Mašne plašče polagaj po dolgem, le enkrat pregenjene, v zato odločene predale. Ne nalagaj jih enega na drugega. Ako so z zlatom ali srebrom pošiti, položi v sredo mehkega platna ali tenkega papirja. Ako jih pa zamoreš v omare obestiti, jih poprej v platnena ogrinjala ovij, da jih tako prahu braniš. Ne shranjuj vlažnih ali mokrih oblačil, dokler jih nisi na vetru, pa ne na solncu, dobro posušil. Zavoljo moljev je dobro v shrambe djati lavendeljna, ali suhih rožnih listov.

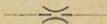
18. Kadar je lepo suho vreme, odpri okna v žagradu in vse omare, da ti stvari ne splesnijo.

O p o m b a. Vosek iz mašnih plaščev in drugih reči spraviš, ako si dobiš v štacuni ali apoteki „benzina“, košček sukna vanj namočiš, in s tem voščeni madež dobro drgaš. Če nimaš benzina, položi žrjavice v plehnato žlico, pokrij voščeni madež s papirjem, ki rad popija, in z gorko žlico tako dolgo sem ter tje gladi, dokler ni papir vsega voska popil.

Če si olja na cerkvenem tlaku razlil, vzemi urno gline, pomešaj jo z vodo in razmaži, kjer se je olje razlilo. Pusti to tako dolgo, da glina olje popije.

19. Hostije peči — se dobro nauči pri starejšem, izvedenem cerkveniku. Imej vsaj en dan poprej novo pečene pri redu, predno ti starih zmanjka. Čez mesec dni starih ne daj več v cerkev. Ako je žagrad vlažen, položi hostije v prostorno kupico, zaveži jo z belim papirjem, napravi na papirju gostih luknjic in jo postavi večkrat na veter.

20. Kadar duhovnik pridejo ali odidejo, se jim dostojno prikloni in jih pozdravi: „H v a l j e n b o d i J e z u s K r i s t u s!“ Tudi proti tujemu, nepoznanemu duhovniku bodi vljuden, vendar brez župnikovega dovoljenja jim ne pusti maševati.

II. del.

Posebne postave za cerkvenika.

I. poglavje.

O sveti maši.

1. Tiha sv. maša.

1. Četrť ure pred določenim časom idi v žagrad.

2. V žagradu kleče pozdravi Jezusa v najsv. zakramentu.

3. Na to izplakni glažke za sv. mašo. Prinesi vode iz studenca, vina pa pristnega. Ako so srebrne posodice za vino in vodo, vlij vino v posodico, na kateri je velika črka **V.**, vodo pa v ono, na kateri je črka **A.**; sicer pa naliij vino v glažek, ki ima širjo cev.

4. Oba glažka postavi na krožnik, priloži rutico za lavabo, (ako je ni pri altarju) in zanesi vse na odločeno

mesto, na moški ali levi strani altarja. Moška ali leva stran je tista, na kateri se bere list, ženska ali desna stran pa ona, na kateri se čita sv. evangelij. Desna in leva stran altarja se določi po podobi Križanega, ki mora biti na vsakem altarju.

5. Poglej, ali je vse na altarju, česar je treba, da se sme daritev sv. maše na njem opravljati. Ako altar ni posvečen, mora imeti kamen z ostanki svetnikov, „portatile“ imenovan. Pregrnjen mora biti altar s tremi ali vsaj z dvema blagoslovljenima prtoma tako, da je celi altar trikrat pokrit. Na altarju mora stati križ in vsaj dva svečnika z voščenima svečama, tri table, katerim se pravi kanontable, pult, ali pa dve ali vsaj ena blazina za pod mašne bukve, in zvonček pri altarju.

6. V žagradu pripravi kelih, mašno oblačilo, potrebne hostije, mašne bukve. Kelih tako le pripravi: Med kelih in pateno pride snažen purifikatorij, na pateno položi manjšo pallo, razgrni velum črez kelih

tako, da ga od ene strani celo pokri-
va, nanj položi večjo palo ali
burzo s korporalijem, in ve-
lum od druge strani toliko zavihni, da
duhovnik kelih lahko primejo.

7. Kakošne barve oblačilo imaš
pripraviti, pove ti direktorij ali la-
tinska pratika v žagradu.

8. Prosi izvedenega človeka, da ti
pokaže, katere črke v direktoriju za-
znamujejo barvo mašnega plašča.
Zapomni si za to sledeče: črki **c. a. ***)
pomenita belo barvo, **c. r. **)** rudečo
barvo, **c. vir.** zeleno (ki se le od bin-
koštij do adventa včasih potrebuje),
c. viol. vijolično ali višnjevo barvo,
ki se v adventu in postu večkrat
potrebuje. Poslednjič **c. nig.** pomeni
črno barvo. Na to vselej glej, in po
tem se ravnaj, ako se ti drugače ne
naroči. Kadar veš, da bo črna sv.
maša, pripravi črni plašč.

9. Skrbi, da se pred sv. mašo
spodobno vkup zvoni (Škof. shod l.
1906.)

*) začetnici besed color albus.

**) začetnici besed color ruber.

10. Ko se duhovnik k sv. maši napravljajo, jim s spoštovanjem streži. Podaj jim mašne bukve, da si sami mašo poiščejo. Ponudi jim potem vode in obrisačo, da si prste umijejo in obrišejo.

11. Nato odpri škatljico s hostijami, da si duhovnik sami hostijo vzamejo. Škatljico na to zapri in jo положи na odločeni kraj.

12. Potem se postavi za duhovnika na levo stran, ter jim dajaj zaporedoma mašna oblačila. Prvič se da humerale ali amikt.

O p o m b a. Pri tem si zapomni, da humerale je treba pogostoma oprati. Vsak duhovnik naj ima svoj humerale, kakor na kelihu svoj purifikatorij ali svojo rutico. Dokler ni bil opran, ga ne ponujaj nobenemu drugemu duhovniku.

13. Med tem, ko si duhovnik humerale priverzujejo, nagrbanci si na roki a l b o tako, da jo mašniku lahko na tilnik položiš, in črez rame do tal spustiš. Sedaj vzemi c i n g u l u m ali pas, pregeni ga tako, da bodeš imel čopka v desnici, in podaj nape tega mašniku. Albo tako popravi, da

bode povsodi enako dolga in talar pokrivala, pa se tal ne dotikala. Na to podaj m a n i p e l i n g a priveži, ako ni sešit, pod levim laktom. Mašnik potem vzamejo š t o l o, katera ima včasih na sredi pripet trak. S tem privežeš štolo zadi na pas, da duhovniku v tilnik ne sili. Slednjič vzemi mašni plašč, položi ga mirno duhovniku črez glavo na rame, zadnji del privzdigni, dokler si ga ne privežejo, ter jim podaj b i r e t ali mašno kapo

14. Zdaj pojdi in prižgi sveče na altarcju. Vzemi vselej tenek voščen svitek, od katerega ne kaplja, in ga p r i ž g i v s v e t i l n i c i p r i v e č n i l u č i.

15. Pri tihi sv. maši se prižgeta dve sveči in sicer prva na evangelijski ali desni, druga na levi strani altarcja. Če je bil altar pokrit, odgrni ga potem, ko si sveče že prižgal. Kadar greš mimo srede altarcja, poklekni z enim kolenom.

16. Ako moraš sam ministrirati, najdeš molitve in potrebna opravila na koncu teh bukvic. Nauči se jih

tako, da jih bodeš počasi in gladko izgovarjal.

17. Po dokončani sv. maši streži duhovniku pri izslačanju in vmivanju rok, kakor pred sv. mašo.

18. Potem pojdi in vgasni sveče na altarju, najprej tisto na levi, potem ono na desni strani, pokrij altar in odnesi glažke v žagrad.

19. Potem osnaži glažke, jih posuši in postavi na določeni kraj. Tako shrani tudi mašne bukve, mašno oblačilo in albo; humerale in purifikatorij pa deni sušit. Kelih zavij v belo ruto in ga dobro zakleni.

20. Kadar je vse v redu, zapri omare, počasti kleče presv. R. Telo, zakleni žagrad in pojdi na svoj dom.

2. Peta sv. maša.

Pri peti sv. maši velja vse, kar pri tihi sv. maši, le sledeče si še zapomni:

1. Pripravi nekoliko lepše mašno oblačilo in lepše mašne bukve.

2. Prižgi vsaj štiri sveče, in sicer najprej na desni (evangeljski) strani

notranjo, potem zunanjo, potem ko si se v sredi altarja z enim kolenom pokleknil, ravno tako na levi strani.

O p o m b a. Za stran pridige si zapomni to-le:

1. Kadar je ob nedeljah in praznikih pred sv. mašo pridiga, obleči duhovniku k o r e t e l j in jim podaj št o l o tiste barve, kakoršna bo pri sv. maši.

2. Ako je pa pridiga med sv. mašo, pridejo mašnik po evangeliju od altarja v ža-grad. Odvzemi jim plašč in manipel, in vgašni sveče na altarju.

3. Po pridigi prižgi sveče, in spet podaj mašniku potrebna mašna oblačila (manipel in plašč).

3. Peta ali tiha sveta maša z blagoslovom.

Razun navadnih opravil pri sv. maši ima cerkvenik pri sv. maši z blagoslovom še sledeče opraviti:

1. Ako je monstranca v žagradu ali župnišču shranjena, prinesi jo in z belim prtem pokrito postavi na evangeljsko stran altarja. Z golo roko je nikoli ne prijemaj! Tako tudi keliha ne.

2. Pripravi zadosti žrjavice ali živega oglja in kadila.

3. Pri sv. maši z blagoslovom gori na altarju vsaj 6 sveč, in ministranta še navadno s svečniki svetita.

4. K blagoslovu nesi k a d i l n i c o z ognjem, č o l n i č, v katerem je kadilo in žlica za kadilo, in na levi roki velum bele barve.*) Kadilnico daj ministrantu na desni (evangeljski), kadilo onemu na levi strani altarja.

5. Po blagoslovu vzemi ponvico z ogljem iz kadilnice, da se kadilnica ne poškoduje, in pazi na oglje, da se ne raztrosi in ne ugasne.

6. Po dokončani božji službi obriši kadilnico in čolnič z mehkim suknom in vse shrani na svoje mesto.

4. Sveta maša z leviti, ali velika peta, (slovesna) sv. maša.

K taki maši pripravi:

1. Na moški (levi) strani altarja m i z i c o, pokrito z belim prtom, ki sega do tal.

2. Ako se pri takošni maši potrebujejo s e d e ž i za d u h o v n i k e, postavi jih na moški strani altarja.

*) Po cerkvenih določilih je pri blagoslovu vselej velum bele barve.

Mizico postavi potem nižje od altarja, ali pa sedežem nasproti, — na ženski strani.

3. Na to mizico postavi: križ, dva svečnika s prižganima svečama, glažke, krožnik in prt za obrisanje prstov, kateremu se tudi pravi: prt za lavabo.

4. Položi na mizo bel velum, kakoršen se rabi k blagoslovu.

5. Na mizico deni tudi mašne bukve, iz katerih se bode bralo berilo in pel sv. evangelij.

6. Ako ima cerkev pogrinjalo ali tepih za stopnjice pred altarjem, ga razgrni.

7. Na altarju prižgi vsaj 6 sveč.

8. V žagradu pripravi najlepši mašni plašč, in dalmatike ali levitska oblačila tiste barve, katero direktorij za sv. mašo napoveduje. Včasih se rabi tudi pluvijal. Ako je v žagradu dovolj prostora, izloži sredi mize mašni plašč in drugo oblačilo za mašnika, ki se pri taki maši sploh celebrant imenuje, na desni strani za diakona, na levi za subdiakona.

9. Oblačilo za celebranta pri tej maši je tisto, kakor pri drugih sv. mašah. Za dijakona pripravi: humerale, albo, cingulum, manipel, štolo, dalmatiko in biret; za subdijakona vse, kakor za diakona, razun štole. Subdijakonovo poglavitno oblačilo se prav za prav imenuje „tunicela“, je pa dalmatiki zelo podobna.

10. Pri veliki peti maši „ceremonijarij“, namesto cerkvenika streže pri altarju. Ceremonijarju daj koretelj in biret, tako tudi drugim duhovnikom, ako jih je več navzočih.

11. Celebrantu pri oblačenju mašnih oblačil streže ceremonijarij, cerkvenik obleče le ceremonijarija in levita.

12. Med veliko peto sv. mašo imej vedno pripravljenega ognja in kadila.

Dodatek.

Služba ceremonijarija.

Kadar pri veliki peti maši ni ceremonijarija, opravlja njegovo

službo cerkvenik. V tem slučaju si zapomni:

1. Ogenj se k altarju nese k prvemu blagoslovu in se tam obdrži, dokler ne začnejo celebrant iz mašnih bukev moliti. Ako ni v začetku maše blagoslova, neseš ogenj k altarju, kadar molijo k o n f i t e o r. Kadar celebrant začnejo altar kaditi, skribi, da ministranta blazini z mašnimi bukvami z altarja vzameta.

2. Ogenj in kadilo pri altarju potrebujejo potem: pri e v a n g e l i j u, d a r o v a n j u in p o v z d i g o v a n j u, in pri zadnjem blagoslovu, ako je sv. maša z blagoslovom.

3. Pri evangeliju daj ministrantom svečnike z gorečima svečama v roke in ju postavi, enega na levo, drugega na desno stran mašnih bukev, iz katerih poje diakon sv. evangelij.

4. S kadihnico se med evangelijem postavi za diakonom, tako, da bodeš imel kadihnico pri roki, pa ne bodeš nikomur na potu.

5. Kadar pri darovanju celebrant altar kadijo, vzameta se blazini z mašinimi bukvani vred z altarja.

6. Po dokončanem kajenju (incenzaciji) altarja podaj celebrantu vodo in prt za „lavabo“.

7. Nekoliko pred povzdigovanjem podaj čolnič s kadilom diakonu, da ti položi kadila na ogenj.

8. Kadar pred povzdigovanjem kratko pozvoni, podaj kadilnico subdiakonu na desni strani altarja, in zadi za njim poklekni.

9. Ako ni ministrantov, da bi pri povzdigovanju plašč privzdigovali, opravi to sam.

10. Po povzdigovanju nesi ogenj v žagrad, ker se ne potrebuje do zadnjega blagoslova.

11. Skrbi, da se pri veliki peti maši pri altarju in v zvoniku lepo pozvanja z nekoliko večjim zvonom.

12. Po dokončani sv. maši pomagaj pri izslačenju, vse pospravi, in postavi na odločene kraje.

5. Črna sveta maša.

a) Tiha in peta črna sv. maša.

1. Cvetlice in kinč vzemi pred črno sv. mašo z altarja.

2. Na svečnike natekni in prižgi rudeče ali rumene sveče. Za tiho mašo prižgi po dve, za peto po štiri, za levitirano po 6 sveč.

3. V žagradu pripravi črno mašno oblačilo in mrtvaške mašne bukve, na kelihu pa nikoli ne sme biti črna pala.

b) Levitirana črna sv. maša.

1. Stopnjice pred altarjem pogrni, če je mogoče, s črnim prtom (tepihom).

2. Pripravi na levi strani altarja m i z i c o. Pogrni jo z belim, krajšim prtom, kakor je navadno. Postavi nanjo glažke, krožnik, rutico, mrtvaške mašne bukve, — križa pa ne.

3. V žagradu pripravi črno oblačilo za levite, črni mašni plašč in črni pluvijal.

4. Priskrbi si tudi ognja in kadila. Ogenj se potrebuje pri darovanju, povzdigovanju, in po dokončani sv. maši pri mrtvaškem odru ali tumbi.

5. V sredi cerkve postavi t u m b o, mrtvaški oder ali mrtvaško škrinjo. Tumba se vselej postavi tako, da je znožje k altarju, zglavje k velikim vratom obrnjeno. Kadar se pa truplo umrlega mašnika nese v cerkev, se krsta postavi tako, da je glava k altarju obrnjena, a noge k vratom.

6. Tumbo pokrij s črnim, mrtvaškim prtom.

7. Ob straneh postavi mrtvaške svečnike z gorečimi svečami — po dve ali tri na vsaki strani.

9. Pri t u m b i se potrebujejo bukve za „libera,“ (navadno se za to jemlje „Rituale“ ali „Collectio“), kadilnica z ognjem in kadilom, škropilnica s škropilnikom

10. Po dokončani sv. maši odvzemi celebrantu mašni plašč in manipel in jim ogrni črni pluvijal.

11. Dokler pri tumbi „libera“ vsi skupaj pojejo, zvonijo se v zvoniku z vsemi zvonovi, kadar pa celebrant sami pojejo, ali vsi vtihnijo, tudi zvonjenje preneha.

O p o m b a. Opravilo cerkvenika pri tumbi ali na grobu najdeš v IV. poglavju, v II. dostavku k sv. poslednjemu olju: „o pogrebu odraslih“.

II. poglavje.

Popoldanska služba božja.

K popoldanski službi božji prištevamo: krščanski nauk, ali pridigo zunaj sv. maše, križev pot, rožnivenec, litanije, ali slovesne večernice z enim ali dvema blagoslovoma.

1. Za krščanski nauk pripravi koretelj, štolo predpisane barve in bired. Tako tudi za popoldansko pridigo.

2. Za križev pot daj koretelj in štolo vijolične ali višnjeve barve, preskrbi dva ministranta, enega, ki bode za to odločeni križ, drugega, ki bode stolec nosil. Pri posameznih postajah se sveče prižgejo.

3. Za rožnivenec in navadne litanije pripravi: koretelj, štolo (navadno tiste barve, kakoršna je bila pri

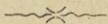
sv. maši), bired, knjige („Sv. opravilo“), ogenj, kadilo in velum.

4. Kadar se sv. Rešnje Telo izpostavi, prižgi najmanj 6 sveč, drugače pa 4, ali vsaj dve sveči.

5. Pri slovesnih litanijah in večernicah ogrni celebrantu pluvijal; levite in ceremonijarija pa obleci kakor za sv. mašo.

6. Ako so pri cerkvi sedeži, pripravi jih pred slovesnimi večernicami, kakor pri veliki peti maši, na levi strani altarja. Tudi za ceremonijarija pripravi sedež niže od altarja, vštric subdijakona.

7. Pri slovesnih (latinskih) večernicah se ob koncu altar pokadi, kakor v začetku velike pete sv. maše, zato je treba ognja in kadila.

III. poglavje.

Cerkveni časi.

1. Advent

1. Kinč z altarjev se pobere in shrani,

2. Pri zornicah ali svitnicah se prižge nekoliko več lučij na altarju in po cerkvi.

3. Mašno oblačilo pri petih svitnicah je vselej b e l e b a r v e.

2. Božični prazniki.

1. Na sv. biljo posebno skrbno osnaži celo cerkev, in altarje najlepše okinčaj.

2. Postavi jaslice, če je navada, na odločenem kraju tako, da jih ljudje lahko vidijo, otroci pa z rokami ne dosežejo.

3. Pred jaslice se postavita dva svečnika s svečami, katere med celo božjo službo gorijo.

4. Na Božični ali sveti dan imajo mašniki po tri sv. maše. Zato postavi na altar snažno posodico — če ni srebrne, tudi steklena velja — in jo pokrij z belo palo. Zraven te posode postavi škatljico s hostijami.

O p o m b a. a) Če je levitirana maša, postavi te posodice na mizico pri altarju.

b) Če se pred polnočnicami latinske molitve slovesno v cerkvi opravljajo, pripravi, kakor za slovesne večernice, in oskrbi potrebnih

lučic. Med latinskimi molitvami, katerim se pravi „jutranjice sv. dne“, prižgi na altarju 4 sveče.

c) O blagoslovljenju soli na god sv. Štefana, vina na Šent-Janževo, vode na biljo sv. treh kraljev išči v V. poglavju.

3. Svečnica,

1. Na mizico pri altarju pripravi:

- a) posodico z vodo in ruto, da si duhovnik roke umijejo in obrišejo, ko so sveče razdelili;
- b) glažke, krožnik, ruto za „lavabo“ pri sv. maši;
- c) „Collectio rituum“ za procesijo;
- d) zraven mize prisloni križ za procesijo.*)

2. Na altar položi mašne bukve na moško stran. Sveče na altarju prižgi pred blagoslovljenjem novih sveč.

3. Na levem koncu altarja, na moški strani, pripravi še drugo mizi-

*) Ako ni subdijakona, priskrbi poštenega moža, ki pri procesiji križ nosi. Taka je tudi cvetno nedeljo in veliki teden itd. Križ se nosi tako, da podoba križanega naprej gleda. Le pred nadškofom ali kardinalom se nosi tako, da nazaj (po procesiji) gleda.

co. Pogrni jo z belim prtom, položi nanjo za blagoslovljenje odločene sveče in jih pokrij z belim prtom. Sveč na altar polagati se ne spodobi.

4. V žagradu:

vijolična oblačila:

- a) za blagoslovljenje sveč pripravi pluvijal in enaka levitska oblačila, ako jih cerkev ima, drugače pa koretlje in dve vijolični štoli;
- b) za sv. mašo b e l a oblačila;
- c) kadilnico z ognjem in kadilom, škropilnico in dva svečnika s svečama za ministrante.

5. Med procesijo s svečami po cerkvi ali okoli cerkve se v zvoniku z vsemi zvonovi zvoni.

6. Pri slovesni sv. maši imajo med evangelijem in od povzdigovanja do sv. obhajila vsi prižgane sveče v rokah.

4. Pepelnica.

1. Altarji so od pepelnice do velike noči brez kinča.

2. Na pepelnico:

- a) prižgi na altarju 6 sveč;

b) na moško stran altarja položi mašne bukve;

c) na robu altarja, zraven mašnih bukev, deni na srebrnem ali drugem snažnem krožniku presejanega pepela. V ta namen se pepel pripravi, ako se sežgejo stare oljke, palme ali drug pretečeno cvetno nedeljo blagoslovljen les. Pepel na altarju je do blagoslovljenja pokrit.

3. Na mizico pri altarju pripravi:

a) krožnik s kruhovo mečo ali vsaj vode in rutico, da si po dokončanem vpepelenju duhovnik roke očistijo;

b) glažke, krožnik z rutico in križ, kakor navadno.

4. V žagradu pripravi:

a) vijoličen pluvijal za blagoslovljenje pepela, in vijolično mašno oblačilo;

b) kadilnico z ognjem in kadilom, škropilnico in dva svečnika s svečami, kakor na Svečnico.

5. Tiha nedelja.

(Peta nedelja v postu.)

V soboto pred tiho nedeljo proti poldne križe na altarih, na prižnici, v žagradu, sploh vse križe v cerkvi z vijoličnimi prti tako zakrij ali zagrni, da so podobe križanega Jezusa popolnoma zakrite.

6. Cvetna nedelja.

Pred veliko peto mašo se cvetno nedeljo blagoslovijo palme ali oljke.

1. Na mizi pri altarju pripravi:

- a) glažke z vinom in vodo;
- b) posodico z vodo in ruto, da si duhovnik roke umijejo, kadar so palme ali oljkine veje razdelili;
- c) rituale za procesijo in mašne bukve;
- d) k mizi prisloni z vijoličnim prtom zakrit križ za procesijo. Na križ pripni vijoličen trak, s katerim pred procesijo palmovo ali oljkino vejico na križ privežeš.

2. Na altarju:

- a) mašne bukve za celebranta na moški strani;

b) med svečnike se postavijo oljkine ali palmove veje.

c) Prižgi šest sveč.

3. Konec altarja na moški strani pripravi še drugo mizico, kakor na Svečnico. Pregрни jo z belo ruto, položi nanjo palme ali oljkine veje za blagoslovljenje, in jih pokrij z belim prtom.

4. V žagradu:

a) za sv. mašo vijolično mašno oblačilo, za blagoslovljenje palm vijoličen pluvijal;

b) kadilnico, kadilo, škropilnico in dva svečnika z prižganima svečama.

5. Med procesijo s palmovimi vejami zkozi cerkev se v zvoniku zvoni, dokler procesija ne pride nazaj do velikih vrat.

6. Križar s križem ostane pred cerkvenimi vrati, pevci pa grejo v cerkev.

7. Ako se pri sv. maši pasijon slovesno poje, postavi tri naslonjače ali pulte pred altarjem na moški strani, kjer se navadno list bere, v vrsti od vzhoda proti zahodu,

8. Pri slovesni sv. maši se med pasijonom duhovnikom daje oljke ali palmove veje v roke. Proti koncu pasijona poberi te oljke ali palmove veje.

Sveče se ne ugasnejo med pasijonom ne pri slovesni ne pri tihi sv. maši.

7. Jutranjice

veliko sredo, četrtek in petek popoldne.

O p o m b a. Zadnje dni velikega tedna bodeš imel v cerkvi toliko dela, da sam ne bodeš mogel shajati. Priskrbi si torej o pravem času urnega in vestnega pomočnika, ki ti bode pomagal cerkev in cerkvene orodje lepo osnažiti, božji grob ob pravem času postaviti, luči prižigati in ugaševati, in bode posebno na božji grob pazil.

Ako toliko premoreš, kupi si prav dobre bukve, katerim se pravi: „Sveti veliki teden in velika noč, ali cerkvena opravila tega časa“. Sestavil jih je Andrej Marušič v Gorici. Nevezane se dobijo po 1 gld. 50 kr. pri vsakem bukvarju. V omenjenih bukvah najdeš vsa cerkvena opravila in molitve vel. tedna v latinskem in v slovenskem jeziku, zraven pa tudi pravila za duhovnike in cerkvene služabnike. Se ve da, če hočeš „Sv. vel. teden“ rabiti, ga moraš poprej prebrati in si vse tiste besede ali pravila, ki tebi veljajo,

dobro podčrtati. V sledečem pa najdeš ob kratkem sestavljena vsa opravila, katera imaš zadnje dni velikega tedna.

1. Veliko sredo popoldne in vsak dan, ako se jutranjice slovesno pojejo, postavi pred altarjem na moški ali listovi strani trivoglat, lesen svečnik (triangulum). Natakni nanj 15 sveč, in sicer po 7 rudečih ali rumenih na vsaki strani, na vrhu pa eno belo.

Ako je mogoče, natakni vsaki dan nove sveče, če ne, pa stare tako nastavi, da bodo, kakor nove, lepo v redu stale.

2. Na altarju prižgi 6 rudečih ali rumenih sveč. Za temi prižgi na trivoglatem svečniku belo svečo, (ki je najvišja), na to druge in sicer od zgoraj doli, najprej na evangeljski, potem na listovi strani.

3. Na stopnjice pred altarjem položi toliko palčic ali šib, kolikor je duhovnikov, da ob koncu molitev ž njimi znamenje dajo.

4. Ob določeni uri pozvoni, veliki četrtek in petek popoldne pa z ropotačo k jutranjicam pokliči.

5. Pripravi si utrinjalca na šibkem kolu, s katerim bodeš ugaševal

sveče na trivoglatem svečniku in na altarju.

6. Ako imaš bukve „Sv. veliki teden“, beri z duhovniki vred psalme in molitve, drugače pa molí rožnivenec. Na koncu vsakega psalma pojdi k svečniku, se pred altarjem prikloni in ugasni po eno petnajsterih sveč tako-le: konec prvega psalma vgasni najspodnjo na evangeljski strani, konec drugega psalma najspodnjo na listovi (moški) strani, konec tretjega drugo na evangeljski, konec četrtega drugo na moški strani i. t. d. Bela sveča na vrhu trivoglatega svečnika se ne ugasne.

7. Kadar začnejo peti: „Benediktus Dominus“, ugasni vse svetilnice po cerkvi, razun večne luči pred sv. Rešnjim Telesom.

8. Kadar zapojejo 7. vrsto v pesmi „Benediktus“, ki se začinja „Ut sine timore“, ugasni na altarju najskrajno svečo na evangeljski strani. potem drugo in tretjo. Za tem idi zadi okoli altarja in začni na moški strani altarja sveče ugaševati in sicer

najprej najskrajno, potem drugo in tretjo. Glej, da takrat, kadar zapojejo zadnjo vrsto: „Illuminare“, ugasneš zadnjo svečo na altarju.

9. Potem vzemi edino še gorečo svečo vrh trivoglatega svečnika in jo drži toliko časa na moški strani nad altarjem zadaj dokler ponavljajo antifono: „Traditor“. Kadar pa zapojejo: „Kristus factus est“, skrij gorečo svečo pod ali za altar, tako da je ne bo videti.

10. Po dokončani molitvi „Respice“ duhovniki s pripravljenimi šibami ali palčicami altarne stopnjice rahlo udarijo. Takrat prinesi gorečo svečo izpod ali izzad altarja in jo natakni na svečnik. Kadar duhovniki iz cerkve gredo, pa jo ugasni.

11. Navadno potem otroci z ropotačo ropočejo; pri tem pa glej, da se v cerkvi kaj nespodobnega ne prigodi.

12. Po dokončanih jutranjicah pripravi v stranski kapeli ali na stranskem altarju dostojen prostor, kamor se bode drugi dan sv. Rešnje Telo shranilo. Ta kraj, ki se navadno ječa

ali „kustodija“ imenuje, naj se okinča z lepimi belimi zagrinjali (brez vsakih podob). Postavi se pred ječo vsaj 6 sveč. Po nekaterih krajih imajo navado, v žagradu v omari pripraviti lepo okinčano shrambo za sv. Rešnje Telo. Stori, kakor se ti naroči.

O p o m b a. Po vsem slovenskem je navada, veliki teden postavljati božji grob v cerkvi. Ako ga še nisi postavil veliko sredo pred jutranjicami, ga potem urno napravi. Priskrbi si lepo število svetilnic (lampie), zadosti olja in dušic. Svetilnice tako razpostavi, da se ne prigodi kaka nesreča z ognjem. Spodobi še, da gori v božjem grobu vsaj 6 voščenih sveč, kadar je sv. Rešnje Telo tam v monštranci izpostavljeno. Postavi svečnike s svečami tako, da ne bodo na potu. Veliki četrtek zvečer ali veliki petek zgodaj zjutraj božji grob okinčaj, kolikor veš in znaš, lepo s cvetlicami. Ako moraš luči v božjem grobu popravljati, kadar je sv. Rešnje Telo izpostavljeno, stori to z največjo pobožnostjo. Blizo sv. Reš. Telesa pa ničesar sam ne popravljalj, ampak prosi duhovnika, da oni popravi, če je kaj treba.

8. Veliki četrtek.

Za dopoldansko službo božjo pripravi:

1. Na altarju:

- a) lep dostojen kinč;
- b) mašne bukve na moški strani;
- c) križ zagрни z belo ruto.

2. Na mizici (pri altarju):

- a) glažke z vinom in vodo, krožnik z vrčkom vode in rutico;
- b) beli velum za procesijo;
- c) zraven mize križ za procesijo z vijolično ruto zakrit;
- d) mašne bukve, kakor pri veliki peti maši;
- e) nebo (baldahin) ali pa može, ki proti koncu sv. maše nebo prinesejo k velikemu altarju.

3. V žagradu pripravi:

- a) praznično mašno oblačilo bele barve in beli pluvijal za procesijo,
- b) zraven navadnega keliha še drugega z belim zagrinjalom pokritega, s svilnatim trakom povitega;
- c) štolo vijolične barve, katero duhovnik rabijo, kadar grejo altarje razdirat ali odgrinjat;
- d) več sveč za procesijo;
- e) kadilnico, kadilo in 2 svečnika za ministranta.

4. Med sv. mašo, kadar „glorijo“ zapojejo, zazvoni se z vsemi zvonovi (v zvoniku in po cerkvi). Potem zvonovi utihnejo do „glorije“ pri sv. maši na veliko soboto. K molitvi in božji službi se ljudje kličejo z drdro, ropotačo ali ropotcem. Tudi ministrantom daj ropotce.

5. Pri povživanju povžijejo tudi iz monštrance, ako je sv. Rešnje Telo na velikem altarju. Imej zato pripravljeno belo ručo, v katero bodeš zavil monštranco.

6. Po sv. obhajilu (ako je še kaj ljudij za sv. obhajilo, obhajajo se med sv. mašo) pojdi in prižgi luči pred ječo, kamor se bode v procesiji neslo sv. Rešnje Telo. Položi tje tudi lep korporale in posodico z vodo, v kateri si morejo mašnik prste umiti, in purifikatorij, da si ž njim prste brišejo.

7. Prižgi in razdeli sveče za procesijo.

8. Preškrbi, da prinesejo nebo k altarju.

9. Prinesi ogenj, kadila, in ga daj strežnikom.

10. Celebrantu odvzemi mašni plašč in manipel in ogrni beli pluvijale — in velum za procesijo s sv. Rešnjim Telesom.

11. Po procesiji so pred ječo večernice. Pripravi duhovnikom potrebnih bukvic in prižgi večno luč pred ječo. Pred ječo naj gorijo štiri sveče ves dan.

12. Poslednjič grejo mašnik s strežniki altarje razdirat ali odgrinjat. Podaj jim štolo vijoličaste barve in jim streži pri odgrinjanju altarjev. Potem križ na velikem altarju zagrne zopet z višnjevo ruto.

O p o m b a. a) Altarji naj se odgrnejo do golega kamna in naj ostanejo odkriti do velike sobote. To je dobro in koristno, da se altarji prevetrijó in osušijo. Tudi med letom je dobro včasih altarje razgrinjati.

b) Ako so popoldne slovesne, pete jutranjice, pripravi vse, kakor veliko sredo.

c) Ako v tem času, kadar zvonovi molčijo, na smrt bolnemu nesejo sv. popotnico, vzemi namesto zvončka ropotec, s katerim poklopočeš, kadar sv. Rešnje Telo nesejo mimo ljudij ali hiš.

9. Veliki petek.

Veliki petek zjutraj pripravi tako-le:

1. Na altarju je vse golo, samo 6 svečnikov, navadno z rudečimi svečami, stoji na njem. Križ na altarju je zakrit z višnjevimi zagrinjalom.

2. Na spodnji in najvišji stopnjici altarja se položita po dva vajnikuša za vsakega duhovnika. Da se mašna oblačila ne povaljajo, pregrnejo se stopnjice z višnjevimi ali črnimi platnom.

3. Na mizici pri altarju:

- a) mizico pregrni z belim prtom, ki ne visi čez mizo;
- b) položi nanj pregenjeno altarsko ruto, katero bodeš po altarju razgrnil, kadar bodo duhovniki pred altarjem na svojih obrazih ležeči molili;
- c) črno vezane navadne mašne bukve, katere položiš na črno blazino na moško stran altarja, potem ko si ga z ruto pregrnil;
- d) kelih, pripravljen kakor za črno sv. mašo;
- e) glažke z vinom in vodo, ruto i. t. d.

4. Pri mizici:

- a) na moški strani altarja križ, katerega bodeš o pravem času celebrantu v roke dal, da ga slovesno odkrijejo;
- b) višnjev ali črn prt, katerega pogrneš tam, kjer bodo križ počesčevali;
- c) višnjev vanjkuš (blazino), na katerega bodo križ položili med adoracijo ali počesčevanjem;
- d) križ za procesijo, ako je v ta namen poseben križ;
- e) tri pulte za pasijon, ako se slovesno poje.

5. V stranski kapeli ali na altarju, kjer je sv. Reš. Telo shranjeno, pripravi:

- a) korporale;
- b) ključek do sv. Reš. Telesa;
- c) beli velum za procesijo;
- d) nebo in može, ki ga o pravem času tje prinesejo;
- e) sveče in svečnike za procesijo;
- f) prižgi vsaj 4 sveče na tam postavljenih svečnikih.

6. V žagradu:

- a) črna mašna oblačila;
- b) eno ali dve kadilnici, kadilo, svečnike za svečarje, kar se pa potrebuje še le pri procesiji s sv. Reš. Telesom.

7. Poberi blazine na altarnih stopnjicah, kakor hitro so duhovniki vstali.

8. Mašnik odložijo, predno začnejo križ razgrinjati, mašni plašč in manipel. Položi oboje na mizico pri altarju.

9. Podaj jim potem križ za razgrinjanje in pripravi kraj pred altarjem, kamor bodo križ položili.

10. Pomagaj duhovnikom čevlje sezuvati in obuvati, kadar križ počesčujejo.

11. Ako ni levitov, prenesi ti med tem, ko križ počesčujejo, mašne bukve na žensko stran, položi burzo s korporalijem in purifikatorijem na altar in potem prižgi šest sveč na altarju.

12. Na to gre procesija po sv. Reš. Telo. Mašnik oblečejo zopet manipel in mašni plašč, ministranti pa vzamejo male ropotce, s katerimi nazaj grede spodobno ropočejo.

13. Ko prinesejo sv. Reš. Telo na veliki altar, odvzemi mašniku velum, izroči kadilnico ministrantu in nesi na altar vino in vodo, kakor k darovanju.

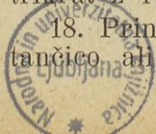
14. Na to mašnik altar kadijo, kakor pri veliki peti maši med darovanjem; zato imej pri roki kadilnico in kadilo.

15. Potem vlij mašniku vode na roke in jim podaj rutico za lavabo. Po „Orate fratres“ se ne moli: „Suscipiat“.

16. Po kratkih molitvah je povzdigovanje sv. hostije. Z ropotcem se da znamenje, kakor pri drugi sv. maši. Ako sta tudi levita, ne kadi med povzdigovanjem subdijakon sv. Reš. Tlesa ter se kazula ne privzdigne.

17. Mašnik opravijo kratko molitev in potem je sv. obhajilo. Kadar rečejo: „Domine, non sum dignus“ in trikrat na prsi trkajo, poropoče se trikrat z ropotcem.

18. Prinesi na to iz žagrada z belo tančico, ali tanko rutico pokrito mon-

štranco, v kateri se bode sv. Reš. Telo v božjem grobu izpostavilo.

19. V božjem grobu se med tem prižgejo vse luči.

20. Po dokončani tako imenovani „suhi maši“, prenese se v slovesni procesiji sv. Rešnje Telo v božji grob.

21. Strežajem daj kadilnico in kadilo, in mašniku odvzemi manipel, a jim ogrni velum bele barve, kakor pri slovesnih procesijah s presvetim Rešnjim Telesom.

22. Pri božjem grobu potem duhovniki molijo večernice. Pripravi jim potrebnih bukvic. Ogenj in kadilo odnesi v žagrad.

23. Potem ugasni sveče na altarju, razgrni vse križe po cerkvi in veliki altar do golega odkrij.

24. Ako se tudi ciborij v božji grob prenese, imej pripravljen samo bel velum.

25. Poslednjič položi razgrnjeni križ na dostojnem mestu (blizo božjega groba), kjer ga ljudje lahko tisti in drugi celi dan počesčujejo.

I. O p o m b e z a s t r a n s v. o l i j: a) Veliki četrtek ali petek zjutraj nesi vse posodice, v katerih so sv. olja, duhovniku, da jih osnažijo. Zraven jim prinesi mlačne vode, pšeničnih otrobov, bombaža in nekoliko praznih jajčnih luščin, kamor morejo iz posodice sv. olja shraniti.

b) Vodo, s katero so sv. posode izmivali, vlij v sakrarij ali cerkveni ribnik.

c) Bombaž in otrobe veliko soboto sežgi na blagoslovljenem ognju.

d) Ako je še kaj sv. olja ostalo, sežgi ga v svetilnici pred sv. R. Telesom, pa ne poprej, dokler nimajo novega.

e) V petek se pri g. dekanu deli novo sv. olje. Treba ti je preskrbeti poštenega moža, ki gre namesto tebe po sv. olja, ako sam nimaš časa.

II. O p o m b a z a s t r a n k r s t n e g a k a m n a.

Veliki petek na večer ali veliko soboto zjutraj poprosi duhovnika, da izmijejo krstni kamen. Shrani poprej nekoliko krstne vode, druga se izlije v sakrarij. Pripravi mlačne vode, nekoliko prediva, ponvico-zajemalnico in posodo, v katero se pozajme voda iz krstnega kamna. Potem napolni krstni kamen blizo do roba s čisto studenčnico.

10. Velika sobota,

1. Zjutraj okinčaj altarje, vsaj velikega, pogasni pa vse luči; le pri božjem grobu luči ostanejo.

2. Pri velikih vratih, zunaj ali znotraj cerkve, pripravi ogenj, kate-rega si iz kamna izkresal, in klešče, s kakoršnimi se oglje prijema.

3. Blizu ognja postavi pokrito mizico in na njo:

- a) mašne bukve (ako nimajo duhovniki svojih bukvic);
- b) krožnik s 5 kroglicami, stlačenimi iz kadilnih zrn za krstno svečo;*)
- c) kadilnico brez ognja in kadilo;
- d) škropilnico z vodo in škropilnikom;
- e) triogljat svečnik s tremi svečami, latinski: „arundo“ imenovan;
- f) svetilnico s svečo ali voščen svitek;
- g) manipel, stolo in dalmatiko bele barve.

4. Na velikem altarju:

- a) na svečnikih 6 belih sveč, katerih ne prižgeš pred sv. mašo;
- b) pult (namesto blazine) z mašnjimi bukvami na moški strani;

*) Te kroglice vsako leto na novo stlači iz pogretilih kadilnih zrn.

- c) kozačo na evangeljski strani altarja, kamor se med sveto mašo tistega dne postavi triroglat svečnik;
- d) na tisti strani še svečnik z velikonočno ali krstno svečo (brez peterih zrn).*)

5. Pripravi svetilnico za večno luč pred velikim altarjem, pa je ne prižgi.

6. Na mizici pri altarju pripravi vse, kakor za peto sv. mašo.

7. Pred altarjem postavi pult z mašnimi bukvami, iz katerih bodo velikonočno pesem „Eksultet“ peli in preroke brali.

8. V žagradu pripravi:

- a) vijolična mašna oblačila za blagoslovljenje ognja, krstne vode itd.;
- b) vijoličen pluvijal z enakobarvnimi oblačili za 2 levita;
- c) bela mašna oblačila za sveto mašo z leviti;
- d) križ za procesijo.

*) Navadno to svečo do sv. maše strežnik drži in jo brez svečnika v roki nosi. Pred sveto mašo se postavi na odločeni svečnik.

O p o m b a. a) Ako nisi mize postavil pri cerkvenih vratih, pripravi v žagradu, kar bi imelo na mizi biti, glej št. 3 a—g.

b) Ako ni dovolj ministrantov, priskrbi poštenih mladeničev, ki ti bodo pomagali nositi potrebne reči.

9. Pri krstnem kamnu:

- a) malo, z belim prtom pogrnjeno mizo;
- b) ruto ali obrisačo;
- c) dve posodi, zajemalnico, s katero se krstna voda zajemlje, in drugo, v katero se vliiva;
- d) sv. olja in dve žlički za sv. olja;
- e) krožnik s kruhovo mečo ali soljo in bombažem za obrisanje prstov in vrčec z vodo za umivanje rok;
- f) večjo posodo z vodo, katero ljudje potem, ko je blagoslovljena, domu nesejo.

10. Ob določeni uri, kadar je vse pripravljeno, grejo celebrant oblečeni kakor za sv. mašo, brez kazule, pa ogrnjeni z vijoličnim pluvijalom, 2 levita v vijoličnem (eden v belem) oblačilu, obdani od strežnikov, ki nosijo blagoslovljeno vodo in kadilnico s ka-

dilom, ogenj blagoslovit. Prvi gre strežnik s križem.

11. Kadar kadilna zrna blagoslovljajo, položi žrjavice od blagoslovljenega ognja v kadilnico in podaj mašniku škropilnik in kadilnico.

12. Ako ni treh levitov, sedaj dijakon odloži dalmatiko vijolične barve in obleče belo.

13. Iz blagoslovljenega ognja upihaj luč in prižgi ž njo voščen svitek ali svečo v svetilnici.*)

14. Nazaj grede v cerkev, drži luč blizu diakona, ki triogljat svečnik nosi, in po eno svečo prižgi, kadar se ti ukaže. Pri vel. altarju imej pri redu ogenj in kadilo.

15. Kadar dijakon v krstno svečo kadilna zrna vtikajo, krstno svečo in svetilnice po cerkvi prižigajo, imej voščen svitek pripravljen.

16. Ko je blagoslovljenje krstne sveče končano, odložijo mašnik pri altarju vijolični pluvijal in vzamejo

*) Tudi ljudem se daje blagoslovljenega ognja na dom. Ali treba jih je opominjati, naj pazijo, da kaj ne požgejo.

manipel in vijolični mašni plašč. Dijakon odložijo belo dalmatiko. Pluvijal položi na mizo pri altarju.

17. Kadar so vseh 12 prerokb prebrali, mašnik zopet odložijo mašni plašč in manipel in vzamejo vijolični pluvijal, predno grejo h krstnemu kamnu.

18. Procesija h krstnemu kamnu uredi se tako-le: najprej se nese križ, zraven njega strežnika se svečnikoma, — nese se tudi v procesiji veliko-nočna goreča sveča. Ognja in kadila, kakor tudi trirogljatega svečnika ni treba pri krstnem kamnu. Potrebuje se pa prazna škropilnica s škropilnikom.

19. Ako ni levitov, streže mašniku pri krstnem kamnu cerkvenik. Obrišačo imej vedno pri roki. Pristopi, kadar vodo iz krstnega kamna zajemljejo, in jo prenesi in prelij v za to pripravljeno posodo.

20. Med blagosloavljenjem krstne vode pripravi na stopnjicah velikega altarja blazinic po številu duhovnikov,

(kakor veliki petek zjutraj,) da se nanje vležejo. Pluvijal poprej odložijo.

21. Proti koncu litanij pridejo celebrant z levitoma v žagrad. Vsi odložijo vijolična in oblečejo bela mašna oblačila.

22. Na altarju prižgi med tem šest sveč.

O p o m b a. Sveče na trirogljatem svečniku gorijo le veliko soboto. Velikonočna sveča pa gori prve tri velikonočne dni in belo soboto pri sv. maši, kakor pri slovesnih večernicah, in do vnebohoda Kristusovega pri vsaki slovesni sv. maši, razvun, če se sv. maša v vijoličasti ali črni barvi služi. V praznik vnebohoda Kr. se po sv. evangeliju vgasne, potem se še prižge binkoštno soboto, ko se krstna voda blagoslavlja. Po sv. maši bink. soboto se pa ta sveča odstrani. Za drugo leto se mora pripraviti nova sveča.

23. Pri sv. maši veliko soboto altar kadijo, kakor pri drugi veliki peti sv. maši.

24. Kadar „glorijo“ zapojejo, zvoní se v zvoniku in pri altarju z vsemi zvonovi in orglje se zopet oglasijo.

25. Kadar se evangelij poje, strežnika stopita vštric subdijakona, pa brez svečnikov.

26. Po sv. obhajilu prinesi kadilnico in kadilo, da še enkrat pokadijo altar.

11. Vstajenje Gospodovo.

Slovesnost vstajenja Gospodovega se obhaja ali veliko soboto zvečer ali velikonočno nedeljo zjutraj. Zapomni si to-le:

1. Okinčaj cerkev pred vstajenjem z najlepšim kinčem.

2. Za procesijo pripravi nebo in bandera, voščene baklje in laterne na držajih ali palicah.

3. Pri božjem grobu prikrij lepo okinčano podobo vstalega Zveličarja, ki se prikaže, kadar zapojejo velikonočno pesem.

4. V žagradu pripravi:

- a) humerale, albo, cingulum, štolo in pluvijal bele barve za celebranta in bela oblačila za levite;
- b) dve kadilnici, kadilo, svečnike s svečami za procesijo;
- c) najlepší velum.

5. Pri altarju pripravi sedeže za duhovnike, ki pred vstajenjem jutra-

njice slovesno pojejo, in „Rituale“ ali „Collectio“.

6. Med jutranjicami prižgi vsaj 4 sveče.

7. Med procesijo se v zvoniku zvoni z vsemi zvonovi.

8. Predno se procesija v cerkev povrne, prižgejo se po cerkvi vse luči.

9. Po dokončani procesiji se pred sv. R. Telesom zapoje „Te Deum“, potem je sv. blagoslov.

O p o m b a. Med „Te Deum“ se vsakokrat z vsemi zvonovi zvoni.

12. Na Markovo

in pri procesijah križevega tedna.

1. Za procesije na Markovo in križev teden pripravi duhovnikom ko-reteljne in birete in, ako ni pluvijala in dalmatik, vsaj eno štolo vijočne barve.

2. Oskrbi križarjev, ki nosijo križ in vsaj dve banderi.

3. Preskrbi, da se zvoni pri izhodu in vhodu, t. j. kadar procesija odide in pride.

4. Ako greš s procesijo, hodi na levi strani ali za mašnikom.

5. Za sv. mašo pri procesiji pripravi vijolično oblačilo.

6. Ako je več duhovnikov, eden izmed njih pri cerkvenih vratih procesijo pričakujejo (oblečni s koreteljnom in vijolično štolo) in škropijo z blagoslovljeno vodo.

13. Praznik vnebohoda Kristusovega.

Ta praznik se pri glavni sv. maši slovesno ugasne velikonočna ali krstna sveča.

V ta namen podaj po sv. evangeliju dijakonu (ali mašniku) primerno orodje, s katerim morejo dostojno ugasniti velikonočno svečo.

14. Binkoštna sobota.

1. Krstni kamen, vodo, sv. olja in vse pri krstnem kamnu tako pripravi, kakor veliko soboto.

2. Pri altarju in na altarju se tudi vse pripravi, kakor veliko soboto.

3. V žagradu pripravi za ponovljenje krstne vode vijolična oblačila, za sv. mašo pa oblačila rudeče barve.

4. Krstna (velikonočna) sveča s 5 kadilnimi zrnji se nese goreča k altarju — druge sveče se ne prižgejo pred sv. mašo.

5. Po dokončanih prerokbah (katerih je pa pol manj kakor veliko soboto) odložijo celebrant mašni plašč in manipel, ter ogrnejo pluvijal vijolične barve.

6. Na to gre procesija h krstnemu kamnu, kakor vel. soboto.

7. Pripravi potem na stopnjicah vel. altarja blazinice za duhovnike, ki bodo ležeči litanije molili.

8. Med sv. mašo naj gori 6 sveč na altarju in krstna ali velikonočna sveča na evangeliski strani.

9. Kadilo in kadilnica se potrebuje, kakor pri drugi veliki peti maši, sveče pri sv. evangeliju pa ne.

10. Kadar „glorijo“ zapojejo, se orglje oglase in v zvoniku kakor pri altarju se pozvoni z vsemi zvonovi.

11. Po sv. maši se krstna (velikonočna) sveča odstrani, kadilna zrna se pa sežgejo.

15. Božjega Telesa praznik ali Telovo.

1. Že zvečer pred tem praznikom cerkev lepo okinčaj. Glej, da pri kinčanju kdo ne pride preblizu tabernakeljna, kjer je shranjeno sv. Rešnje Telo.

2. Ako se na monštranco venec dene, naj to storijo duhovnik. Ti se monštrance, kadar je sv. Rešnje Telo v njej, ne smeš dotakniti, tudi ne tabernakeljna odpirati ali zapirati, kadar je sv. Rešnje Telo v njem shranjeno.

3. Pote okoli cerkve obstavi z mlaji in zelenjem.

4. Na velikem altarju nastavi večje število sveč.

5. Poskrbi, da se na štirih mestih, koder pojde procesija, postavijo altarji za 4 evangelije tako, da bode eden proti vzhodu, drugi proti zahodu, tretji proti jugu in zadnji proti severju obrnjen. Na vsak altar postavi križ in sveče.

6. V žagradu pripravi najlepša mašna oblačila bele barve ter pluvijal (bele barve), katerega ogrneš mašni-

ku po sv. maši namesto mašnega plašča.

7. Na mizici pri altarju pripravi vse, kakor k veliki peti sv. maši. Vrh tega še „Rituale“ ali „Collectio“ in belo burzo s korporalijem.

8. Križ, bandera, nebo in drugo oskrbi, kakor pri vstajenju Gospodovem.

9. Skrbi, da med procesijo ne zmanjka ne žrjavice ne kadila.

10. V procesiji gre cerkvenik za duhovnikom, ki sv. Rešnje Telo nosijo. Ako ni dovolj strežnikov, cerkvenik nosi burzo s korporalijem in „Rituale“ ali „Collectio“ in, kadar je treba, pluvijal privzdiguje.

11. Pri vsakem evangeliju ima storiti vse, kakor v cerkvi, kadar se slovesno sv. evangelij poje in sv. blagoslov daje.

12. Med procesijo zvonijo v zvoniku z vsemi zvonovi, v procesiji pa še dva strežnika z zvoncema lepo vrstita. Kadar se pa sv. evangeliji pojejo, zvonovi vtihnajo.

O p o m b a. I. Vse to, kar se je reklo od Božjega Telesa, velja, kolikorkrat je slovesna procesija se sv. Rešnjim Telesom.

II. Po nekaterih župnijah je navada, da grejo v praznik posvečevanja vseh cerkev pred slov. božjo službo s procesijo okoli cerkve. Pripravi bel pluvijal in škropilnico.

16. Spomin vseh vernih duš.*)

1. Po večernicah v praznik vseh svetnikov se v cerkvi slovesno opravljajo mrtvaške molitve za verne duše.

2. Pri altarju pripravi sedežev za duhovnike.

3. V žagradu pripravi koreteljne in pluvijal s štolo črne barve.

4. V sredi cerkve postavi mrtvaško škrinjo ali tumbo tako, da bode glava k velikim vratom obrnjena. Okoli tumbe nastavi svečnikov.

5. Po dokončanih prazničnih večernicah odstrani ves kinč z velikega altarja in natakni 6 rudečih sveč.

6. Med mrtvaškimi molitvami (biljami) se v zvoniku zvoni, kakor se pri altarju z zvončkom znamenje daje.

*) Kadar je praznik vseh svetnikov v soboto, se spomin vseh vernih duš obhaja v ponedeljek.

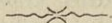
7. Ako je pridiga, pogasnejo se med pridigo razun večne luči vse druge luči v cerkvi.

8. Po dokončanih molitvah v cerkvi gre procesija okoli cerkve ali na pokopališče. K tej procesiji pripravi: mrtvaški križ, kadilnico, kadilo, škropilnico, in škropilnik.

9. Zunaj cerkve na določenem mestu pregrni mizo z mrtvaškim prtom, postavi nanjo križ z dvema svečnikoma in svečama, in „Rituale“ ali bukve, iz katerih se „Libera“ poje.

10. Vernih duš dan pripravi vse tako, kakor zvečer poprej — vrh tega še mašna oblačila črne barve.

O p o m b a. Vseh svetnikov večer in vernih duš zjutraj se navadno po eno uro zvoní vernim dušam. Zvečer med zvonjenjem se pri tumbi luči prižgejo.

IV. poglavje.

Sv. zakramenti.

1. Sveti krst.

1. Če ni pri krstnem kamnu vedno mizice, jo postavi tje, predno se sv. krst deli.

2. Na mizico postavi:

- a) križ in dve prižgani sveči;
- b) glažek, vrček ali posodo za krstno vodo;
- c) snažno skledico, v katero med krščenjem krstno vodo prestrežeš;
- d) krožnik, na katerem sta dve posodi, ena s „krstnim oljem“, ki ima znamenje **S. O.** ali pa **O. C.** in druga se sv. krizmo, katera je zaznamovana s črkama: **S. C.** ali **Ch.**; zraven vsake teh posodic položi iz bombaža ali iz prediva zvito krogljico;
- e) vrček navadne vode in rutico, da si duhovnik roke umijejo in obrišejo;
- f) posodico z neblagoslovljeno in drugo z blagoslovljeno soljo;

- g) krstno svečo in belo obleko (križevnik), ako tega ne preskrbijo botri;
- h) belo štolo, ako pri cerkvi ni take štole, ki je na eni strani vijolična, na drugi bela in se zove „krstna štola“.

3. Spodobi se, da cerkvenik, ki pri tem najpotrebnejšem zakramentu streže, cerkveno oblačilo obleče.

4. Duhovniku podaj koretelj, vijolično štolo in „Collectio“.

5. Vzemi posodico z blagoslovljeno soljo, (če ni blagoslovljena, duhovniku povej, da jo blagoslovijo, predno jo dajo krščencu), rutico za brisanje prstov, in pojdi z duhovnikom k vratom, kjer botri z otrokom čakajo.

6. Nauči se iz „Rituala“ pri sv. krstu duhovniku prav odgovarjati.

O p o m b a. Ako vzameš v roke naš novi „Rituale“ *), kakoršnih je navadno več pri vsaki cerkvi, najdeš na strani 10. in na sledečih štirih listih vse molitve, katere duhovnik molijo pri sv. krstu. Zapomni si to, da pred besedami, katere imaš duhovniku odgovoriti,

*) Collectio rituum Dioecesis Lavantinae. Marburgi, MDCCCXCVI.

stoji vselej (velik, rudeč, prečrtan) S. Molitve se sploh sklepajo z besedami: Per Kristum Dominum nostrum. Ti odgovarjaš: Amen.

Kadar duhovnik rečejo: „Paks tekum“ ali „Paks tibi“, odgovori: „Et kum spiritu tuo.“

7. Kadar duhovnik otroku soli dajo, podaj jim rutico, da si prste obrišejo. Potem lahko sol iz rok deneš.

8. Kadar pri krstnem kamnu otroka se slinami pomazilijo, podaj duhovniku zopet rutico za obrisanje.

9. Kmalu potem mazilijo otroka na prsili in med pleči s krstnim oljem. Podaj jim posodico s črkami **S. O.** ali **O. C.** in eno bombaževo krogljico.

10. Na to spremeni duhovniku štolo vijolične barve z belo, ali pa krstno štolo obrni na belo stran.

11. Ko so otroka tretjikrat vprašali: „Hočeš krščen biti,“ vzamejo posodico s krstno vodo, da otroka oblijejo; ti pa vzemi v eno roko skledico, drži jo pod glavo otrokovo in prestreži krstno vodo, v drugi roki drži rutico, s katero bodo otrokovo glavo obrišali.

12. Vzemi na to posodico, v kateri je bila krstna voda, postavi jo na mizico in podaj posodico se sv. krizmo in pa drugo bombažovo krogljico.

13. Za tem podaj duhovniku belo obleko (križevnik).

14. Med tem, ko na otroka križevnik polagajo, prižgi krstno svečo, in jo podaj duhovniku.

15. Po dovršenem krstu podaj duhovniku navadne soli, vode in ruto, da si prste osnažijo.

16. Krstno vodo, sol, bombaž ali predivo vrzi v sakrarij.

17. Posodici se sv. oljem dobro shrani, krstni kamen zakleni, druge posode obriši in spravi vsako na svoje mesto.

O p o m b a. Če je bil otrok že tudi doma v sili krščen, pripravi vendar vse kakor za drug krst. Ali se bo krstna voda potrebovala ali ne, to bodo že duhovnik razsodih.

D o d a t e k.

Vpeljavanje zakonske matere po porodu v cerkev.

1. Duhovniku obleci koretelj in

belo stolo in jim podaj bired in „Collectio rituum“.

2. Materi prižgi krstno svečo, (katero seboj prinese) in ji ponudi stolec (pručico), da nanj poklekne.

3. Pomoči si škropilnik v blagoslovljeno vodo in pojdi pred mašnikom tje, kjer mati kleči.

4. Podaj mašniku škropilnik, in kadar so mater poškopili, ga zopet sprejmi.

5. Z mašnikom vred naredi latinski (veliki) križ, in odgovarjaj ali iz teh bukvic ali iz rituala besede, pred katerimi stoji velik prečrtan R., tukaj **S.** Pred besedami, katere mašnik izgovarjajo, stoji pa vselej velik prečrtan V., tu pa **M.** (Gl. v „Collectio“ str. 206.)

M. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

S. Kvi fecit celum et teram.

6. Mašnik molijo na to 23. psalm in podajo konec štole materi, da jo poljubi. Ko se to zgodi, pojdi pred njimi k altarju, poklekni na spodnjo stopnjico in odgovarjaj že gredoč in pri altarju.

Mašnik: Kyrie eleison, Christe eleison, Kyrie eleison, Pater noster *) . . . (dalje tiho.)

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

M. Salvam fac ancillam tuam, Domine.

S. Deus meus, sperantem in te.

M. Mitte ei, Domine, auxilium de Sancto.

S. Et de Sion tuere eam.

M. Nihil proficiat inimicus in ea.

S. Et filius iniquitatis non aponat nocere ei.

M. Domine, exaudi orationem meam.

S. Et clamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

7. **Mašnik** rečejo: „Oremus“ in molijo molitev. Na koncu te molitve odgovori: Amen, in podaj mašniku zopet škropilnik. Ko ga nazaj dobiš, pojdi pred njimi v žagrad.

*) „Pater noster“ to so prve besede: „Oče naša“, ki se navadno tiho moli.

8. Ako mašnik potem še otroka blagoslovijo, se z njimi prekrižaj in jim odgovarjaj tako-le:

M. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

S. Kvi fecit celum et teram.

M. Deus noster miseretur.

S. Kustodiens parvulos Dominus. itd. kakor pri drugih blagoslovih. Poslednjič jim podaj rahlo namočeni škropilnik. Ko ga nazaj dobiš, pojdi pred njimi v žagrad.

O p o m b a. Nezakonskih mater vpeljavati pa ni več dovoljeno.

2. Sveta birma

in škofovsko obiskovanje.

1. Kadar se bliža čas škofovskega obiskovanja, oznaži celo cerkev, očedi cerkvene posode, spravi v lep red perilo in mašna oblačila in okinčaj altarje.

2. Na velikem altarju, v sredi za križem, postavi posebno svečo, ki se imenuje **š k o f o v s k a s v e č a**. Ta vedno gori, kadar in dokler so škof v cerkvi.

3. Priskrbi si ljudi, ki bodo v zvoniku lepo zvonili, kadar se škof župni cerkvi približujejo — ali se od nje slovijo.

3. Pred velikim altarjem postavi klečalo ali stol za klečanje in ga pregrni se snažnim rudečim pregrinjalom. Stopnjice in tla pod stolom pregrni z najlepimi pregrinjali.

5. V žagradu pripravi za duhovnike, ki grejo škofu nasproti: koreteljne in birete, potem ogenj, kadilo in velum za sv. blagoslov.

6. Pred cerkvenimi vrati postavi pregrnjeno mizo. Položi nanjo:

- a) blazino, na kateri je križec za poljubovanje in cerkveni ključi;
- b) škropilnico s škropilnikom;
- c) stolc bele barve.

7. Priskrbi poštenih mož, ki bodo nosili nebo, in družega, ki bodo nosil križ pri procesiji.

8. Kadar se procesija s škofom cerkvi približuje, prižgi škofovsko in 6 drugih sveč na altarju.

Na dan sv. birme pripravi:

9. Pred altarjem pripravi pregrnjen

stol ali pručico za škofa, kakor zvečer poprej.

10. Na belo pokriti mizi blizu altarja mora biti krožnik s kruhom, drug krožnik se soljo, skleda z vrčkom vode in ruta za umivanje in obrisanje, in bombaž.

11. Za škofovo sv. mašo se pripravi najlepše mašno oblačilo in vse, kakor za tiho sv. mašo z blagoslovom.

12. Pred cerkvenimi vrati pripravi mizico in vse reči, kakor zvečer poprej (glej šte. 6).

13. Ob določeni uri prižgi sveče in vkup zvoni. Možje z nebom in križem grejo pred župnišče ali duhovniško hišo, kjer škof stanujejo; ti pa nesi kadilnico in kadilo k cerkvenim vratom in tam pričakuj procesijo.

14. Kadar škof in pred njimi duhovniki, k cerkvenim vratom pridejo, podaj enemu duhovniku kadilnico, drugemu čolnič s kadilom.

15. Kadilnica s kadilom se potem ne potrebuje pred sv. blagoslovom, konec škofove sv. maše.

16. Med pridigo in krščanskim naukom se sveče na altarja ugasnejo potem zopet prižgejo. Škofovski sveča pa gori, dokler niso vsa opravila dokončana.

17. Predno škof začnejo birmovati, navadno opravijo še mrtvaške molitve za rajne župljane. Pripravi torej na pokopališču ali na določenem mestu zunaj cerkve, ali če deži, v stranski kapeli mizo pregrnjeno z mrtvaškim prtom; na njo postavi križ med dvema gorečima svečama; v žagradu pa za to procesijo pripravi črne barve štolo in pluvijal; mrtvaški križ za procesijo, škropilnico s škropilnikom in ogenj s kadilom. V zvoniku se zvoni med procesijo, kadar pa škof sami molijo, zvonovi utihnjejo.

18. Kadar pred birmovanjem in po birmovanju škof nad birmanci molijo, pozvoni se nekoliko z velikim zvonom.

19. Sol in bombaž, ki se je pri birmi rabil, se sežge; pepel se pa vrže v sakrarij.

20. Ako zunaj cerkve birmujejo, nosi se nebo nad škofom.

3. Sveta pokora.

1. Spovednice vsaj enkrat vsak teden obriši.

2. Za spoved služi štola vijolične barve, ako jih pa ni dovolj, vzame se štola katere koli barve, samo črne ne.

3. Ako okoliščine dovolijo, vzamejo spovednik tudi koretelj.

4. Kadar se kdo oglasi, ki bi rad sv. zakramente prejel, odpri mu prijazno cerkev in spovedniku nemudoma to naznani.

5. Ob nedeljah in praznikih, kadar je več ljudi za sv. spoved, cerkev bolj zgodaj odpiraj.

6. Ako je zjutraj ali zvečer v cerkvi temno, prižgi blizu vsake spovednice luč.

7. Sicer pa ne glej, kdo in kolikokrat k spovedi in k sv. obhajilu hodi, in ne govori o tem nikdar.

4. Presveto Rešnje Telo.

A. Sveto obhajilo v cerkvi.

1. Ograjo pred altarjem, kjer se obhaja, pregrni z belim prtom.

2. Na altarju prižgi dve sveči.

3. Duhovniku obleci koretelj in štolo barve tistega dne.

4. Podaj jim bired, ključ tabernakeljnovih vrat in burzo s korporalijem.

5. Ako ni ministranta, pojdí ti pred duhovnikom k altarju, nekoliko pozvončkaj in moli:

Konfiteor ... Potem odgovoriš duhovniku dvakrat: Amen.

6. Kadar sv. hostijo pokažejo in molijo: Domine, non sum dignus... (to je: „Gospod, nisem vreden...“), pozvončaj (trikrat).

7. Ako je še tema, vzemi svečo in idi poleg duhovnika, na njihovi levi strani.

8. Po dokončanem obhajilu mašnik opravlja kratke molitvice*), cerkvenik jim odgovarja.

*) Kadar med sv. mašo obhajajo, ne molijo teh molitvic.

M. Panem de coelo praestitisti eis.

S. Omne delectamentum in se habentem. (O velikonočnem času se še pristavlja: Aleluja.)

M. Domine, exaudi orationem meam.

S. Et clamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

Potem mašnik še molitvico molijo. Na koncu odgovori: Amen.

9. Navadno potem s ciborijem podelijo ljudstvu sv. blagoslov. Pozvončkaj med blagoslovom, podaj duhovniku biret, pojdi pred njimi v žagrad, streži jim pri slačenju koreteljna, na to ugasni sveče na altarju in shrani črez ograjo pregrnjeno ruto.

B. Sv. obhajilo pri bolnikih.

1. Cerkvenik pozvoni z velikim zvonom, da ljudje pridejo molit in spremljat sv. Rešnje Telo.

O p o m b a. Ponekod je po mestih in trgih navada, da se po noči v zvoniku ne pozvoni, vzemi pa nekoliko večji zvonec, s katerim bodeš gredoč po ulicah zvonil.

2. Pripravi v žagradu koretelj, štolo dvojne barve, vijolične in bele, burzo za na spoved, če je duhovnik nimajo pri sebi shranjene, svetilnico z voščeno svečo, zvonček in torbo, v kateri bodeš koretelj in druge reči nazaj nesel.

3. Na altarju prižgi dve sveči in pripravi tabernakelnov ključ; priskrbi pa tudi koga, ki bo potem luči ugasnil in ključ v žagradu shranil. Ključa tabernakelnovega nikoli seboj ne nosi.

4. V levo roko vzemi svetilnico, klobuk in če še imaš kaj družega nositi, torbo deni črez desno ramo, in v desni roki nosi zvonček, s katerim zvončkaš, posebno kadar ljudi vidiš.

5. Predno duhovnik od altarja grejo, dajo sv. blagoslov — ti pa z zvončkom pozvoni.

6. Na potu k bolniku hodi tako, da bodeš vedno kake 3—4 korake pred mašnikom. Ne govori brez velike sile z nikomur. Ako mašnik na glas molijo, odgovarjaj jim glasno, ako tiho molijo, moli tudi ti tiho.

7. Kadar prideš v hišo, kjer bolnik leži, poglej, ali je na mizi pripravljeno vse, česar je treba.

8. Miza, na katero bodo sveto Rešnje Telo položili, naj se pregrne z dvema belima ručama, katerih ena, če je mogoče, do tal sega. Pred mizo se postavi klopica ali stolec za klečanje tako, da duhovnik vidijo bolnika, bolnik pa lahko na mizo vidi.

Na mizo se postavi: križ in dve goreči voščeni sveči; potem posoda z blagoslovljeno vodo in vejica namesto škropilnika; dalje kupica studenčne vode in snažna žlica.

9. Ako se bode bolniku tudi sv. poslednje olje delilo, pripravi se še na mizi: posoda s šesterimi kroglicami iz bombaža ali pa iz prediva — zraven se priloži nekoliko stolčene soli — potem se pripravi nekoliko mlačne ali hladne vode in ručica, da si duhovnik morejo roke umiti in obrisati.

10. Če zapazis, da česa pramanikuje, preskrbi lepo na tihem, brez veliko besed.

11. Ko mašnik stopijo v hišo, jo pozdravijo rekoč:

M. Pax huic domui. — Ti jim odgovori:

S. Et omnibus habitantibus in ea.

Nato položijo sv. Rešnje Telo na mizo; ti jim podaj vejico namočeno v blagoslovljeno vodo, poklekni, se prekrižaj z duhovnikom vred in jim odgovarjaj tako-le:

M. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

S. Kvi fecit celum et teram.

M. Domine, exaudi orationem meam.

S. Et clamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

Mašnik: Oremus . . . Cerkvenik odgovori na koncu: Amen.

12. Ako se bolnik spoveduje, pojdi iz hiše in zunaj z domačimi na glas moli, dokler duhovnik ne da jo znamenja, da smete v hišo iti.

13. V hiši poklekni, pozvoni in moli: Konfiteor . . . in vse drugo kakor v cerkvi, predno obhajajo.

14. Po sv. obhajilu vzemi žlico vode, drži jo pred duhovnikom, da si v njej prste umijejo, in daj potem žlico duhovniku, ali če ti dvolijo, naravnost bolniku, da vodo iz žlice izpije.

15. Na to duhovniku odgovarjaj tako-le:

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

M. Salvum fac famulum tuum.

S. Deus meus sperantem in te.

M. Mitte ei auxilium de Sancto.

S. Et de Sion tuere eum (eam).*)

M. Esto ei, Domine, turris fortitudinis.

S. A facie inimici.

M. Domine, exaudi orationem meam i. t. d.

Mašnik molijo potem dve molitvi, na koncu odgovori: Amen.

16. Ako mašnik potem še v domačem jeziku molijo, jim glasno odgovarjaj.

*) „eam“ se odgovarja, kadar žensko obhajajo.

17. Ako je kje še drug bolnik za sv. obhajilo, vzemi svetilnico in vse drugo in pojdi pred duhovnikom tje; — če pa bolniku potem sv. poslednje olje delijo, stori, kar se ti bode v prihodnji točki povedalo. Po končanem sv. opravi postreži duhovniku pri slačenju štole in koreteljna, ugasni sveče, spravi vse lepo v torbo, nesi domov in shrani na določenem kraju.

5. Sv. poslednje olje.

1. Za sv. poslednje olje se v bolnikovi hiši vse tako pripravi, kakor se je zgoraj št. 8.—9. o sv. obhajilu pri bolnikih reklo — samo žlice ni treba.

2. Odgovori pri molitvah so enaki tistim pri sv. obhajilu bolnikov. Zapomni si le to, da po tvojem odgovoru: **S.** A facie inimici, duhovnik še rečejo:

M. Nihil proficiat inimicus in eo (ea).

S. Et filius iniquitatis non aponat nocere ei.

Vrh tega pazi, da, kadar kakšno molitev končajo, odgovoriš: Amen, in da „Konfiteor“ moliš, kolikorkrat ti rečejo.

3. Kadar začnejo bolnika maziliti, vzemi posodico, na kateri je vsaj 6 kroglic iz bombaža ali prediva in nekoliko soli, nesi jo k bolnikovi postelji in jo tako drži, da duhovnik lahko kroglice spreminjajo.

4. Predno bolnika na nogah maziš, mu jih rahlo odgrni (bolnici naj ženska noge odgrne) in potem jih zopet zagrni.

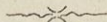
4. Po dokončanem maziljenju podaj duhovniku soli, vode in rutico, da si roke osnažijo, potem poklekni in odgovarjaj duhovniku, kakor se ti je zgoraj reklo (št. 2.).

6. Domačim naroči, naj bombaž ali predivo, sol in vodo na ogenj vržejo, da spuhti in zgori.

O p o m b a. a) Kadar se delijo bolnikom sv. zakramenti po noči, sveti duhovniku pri postelji tako, da bodo videli brati in vendar luč bolnika ne bo nadlegovala.

b) Ako bolniku samo sv. poslednje olje delijo, brez sv. popotnice, vzemi koretelj in

vijolično štolo (in burzo se sv. oljem za bolnike. ako je v žagradu shranjena) in nesi v hišo bolnikovo, kjer se duhovnik še le oblečejo.

Trije dostavki.

I. Apostolski blagoslov ali „papežev žegen“.

1. Bolnikom se navadno po sv. poslednjem olju še sv. apostolski blagoslov ali papežev žegen podeli.

2. Cerkvenik se z duhovnikom prekriža in k molitvicam po navadi odgovarja.

3. Po prvi dolgi molitvi moli cerkvenik: „Konfiteor“, kakor pred sv. obhajilom.

4. Ako se sv. apost. blagoslov (brez sv. zakraméntov) posebej deli, duhovnik oblečejo koretelj in višnjevo štolo in najprej bolnikovo hišo pokropijo.

II. O pogrebu odraslih.

(Molitve pri tumbi.)

1. Brez župnikovega dovoljenja nobenemu mrliču ne zvoni. Ako so ti pa

g. župnik naročili zvoniti, potem opravi zvonjenje skrbno in vestno.

2. Ako ni spreveda (kondukta), pripravi duhovniku za pogreb koretelj, štolo črne barve in biret; sam pa vzemi škropilnico in lopatico, če že ni pri grobu.

3. Pri s p r e v o d u pripravi še črni pluvijal in črna oblačila za levite (ali samo koreteljne), kadilo, kadilnico in ogenj.

4. Priskrbi si dovolj ministrantov: enega, ki bo križ, drugega, ki bo kadilnico nosil, potem dobi nekatere, ki bodo zvonili v zvoniku.

5. Mrlič v mrtvaški trugi se položi na nosle ali nosila, truga se pregrne z mrtvaškim prtom in nad glavo se postavi in pritrdi križ.

6. Kadar duhovnik k mrliču pridejo, poda se jim najprej škropilnik, potem začnejo se strežaji sledeči psalm *) tako-le moliti:

*) V „Collectio“ ga najdeš na str. 139., psalm „Miserere“ pa na str. 141. itd.

M. (Ant.) Si iniquitates. **De profundis** clamavi ad te, Domine — Domine, exaudi vocem meam.

S. Fiant aures tue intendentes — in vocem deprekacijonis mee.

M. Si iniquitates observaveris, Domine — Domine, quis sustinebit?

S. Kvia apud te propiciacio est — et propter legem tuam sustinui te, Domine.

M. Sustinuit anima mea in verbo ejus, — speravit anima mea in Domino.

S. A kustodia matutina uskve ad noktem — speret Izrael in Domino.

M. Quia apud Dominum misericordia — et copiosa apud eum redemptio.

S. Et ipse redimet Izrael — eks omnibus inikvitatibus ejus.

M. Requiem aeternam — dona ei, Domine. — **S.** Et luks perpetua — luceat ei. — **M.** (Ant.) Si iniquitates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit?

M. Kyrie eleison.

S. Kriste eleison.

M. Kyrie eleison. Pater noster.

7. Med tem, ko „Pater noster“ tiho molijo, položijo kadila na ogenj, ga blagoslovijo in molijo dalje glasno:

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

M. A porta inferi,

S. Erue Domine animam ejus.

M. Requiem aeternam dona ei, Domine.

S. Et luks perpetua luceat ei.

M. Requiescat in pace.

S. Amen.

M. Domine, exaudi orationem meam

S. Et klamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

Oremus: Absolve . . . Per Christum Dominum nostrum.

S. Amen.

M. Requiem aeternam dona ei, Domine.

S. Et luks perpetua luceat ei.

M. Requiescat in pace.

S. Amen.

8. Na to jim podaj škropilnik, da

mrliča pokropijo blagoslovljaje, in odgovori: Amen.

9. Podaj jim tudi kadilnico, da ga pokadijo. **S.** Amen. Potem jim daj gorečo svečo v roke.

10. Na to se spreved na pokopališče ali k cerkvi uravna tako-le: prvi gre služebnik s križem, zraven njega gre drug z lučjo. Strežniki s kadilnico in kadilom, s škropilnico in škropilnikom gredo pred duhovnikom (celebrantom).

11. Ako ni drugih strežajev ali pevcev, cerkvenik z duhovnikom poje do vrat na pokopališče psalm tako-le: (Ant.) Exsultabunt Domine.

Miserere mei Deus: * secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum: * dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea; * et a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: * et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, et malum coram

te feci: * ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas, cum judicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: * et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: * incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Asperges me hyssopo, et munda-
bor: * lavabis me, et super nivem de-
albabor.

Auditui meo dabis gaudium et
laetitiam: * et exsultabunt ossa hu-
miliata.

Averte faciem tuam a peccatis
meis: * et omnes iniquitates meas
dele.

Cor mundum crea in me Deus:
* et spiritum rectum innova in visce-
ribus meis.

Ne projicias me a facie tua: * et
Spiritus sanctum tuum ne auferas
a me.

Redde mihi laetitiam salutaris tui:
* et spiritu principali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas: * et
impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus Deus,
Deus salutis meae: * et exsultabit
lingua mea justitiam tuam.

Domine, labia mea aperies: * et
os meum annuntiabit laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium,
dedissem utique: * holocaustis non
delectaberis.

Sacrificium Deo spiritus contribu-
latus: * cor contritum et humiliatum
Deus non despicias.

Benigne fac Domine in bona volun-
tate tua Sion: * ut aedificentur muri
Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium justi-
tiae, oblationes, et holocausta: * tunc
imponent super altare tuum vitulos.

Requiem aeternam * dona ei Do-
mine.

Et lux perpetua * luceat ei.

Pri vratih se pa začne peti:

Subvenite Sancti Dei, occurrите
Angeli Domini: * Suscipientes ani-
mam ejus: * Offerentes eam in con-
spectu Altissimi.

S. Suscipiat te Christus, qui vocavit te: et in sinum Abrahae Angeli deducant te. Suscipientes. . . .

M. Requiem aeternam dona ei Domine.

S. Et lux perpetua luceat ei. Offerentes. . . .

12. Pred grobom se potem zapoje: „In paradisum deducant te Angeli: in tuo adventu suscipiant te Martyres, et perducant te in civitatem sanctam Jerusalem. Chorus Angelorum te suscipiat, et cum Lazaro quondam paupere aeternam habeas requiem.“

13. Ako ni spreveda, marveč so mrliča že do groba prinesli, opusti se vse, kar se je pod št. 6—12 reklo; duhovnik grejo h grobu in molijo:

Oremus: Deus cujus miseratione Per Christum Dominum nostrum.

S. Amen.

14. Podaj jim na to škropilnik, da grob blagoslove; pogrebci pa naj mrliča v grob položijo.

15. Med tem duhovnik molijo: Sume terra, . . . Pripravi kadilnico in kadilo, da ga na ogenj položijo.

16. Podaj jim na to škropilnik, da mrliča poškropijo, in odgovori: Amen.

17. Nemudoma jim daj še kadilnico, da ga pokadijo, in odgovori: Amen.

18. Poslednjič jim podaj lopatico, da trikrat prsti vržejo na mrliča.

19. Mašnik molijo še sledeče molitve, pri katerih jim imaš odgovarjati:

M. Kyrie eleison.

S. Kriste eleison.

M. Kyrie eleison. Pater noster (dalje tiho do):

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

M. A porta inferi.

S. Erue Domine animam ejus.

M. Requiescat in pace.

S. Amen.

M. Domine, exaudi orationem meam.

S. Et clamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

M. Oremus: Fac, quaesumus Domine, Per Christum Dominum nostrum.

S. Amen.

M. Requiem aeternam dona ei Domine.

S. Et luks perpetua luceat ei.

M. Requiescat in pace.

S. Amen.

20. Podaj duhovniku še enkrat škropilnik, da mrliča pokropijo rekoč:

M. Anima ejus et animae omnium fidelium defunctorum per misericordiam Dei requiescant in pace.

S. Amen.

21. Potem pojdi pred duhovnikom v žagrad in jih razpravi.

O p o m b a. Ako se mrlič v cerkev nese, da se tam mrtvaške molitve (bilje) in sv. maša opravlja, naj se postavi krsta mašnika z glavo proti altarju, neposvečenca pa z glavo proti vratom. Med biljami se v zvoniku tako zvoni, kakor pri altarju z zvončkom znamenje dajejo.

Predno mrliča iz cerkve nesejo, se zapoje „Libera“, str. 154, ali v našem novem ritualu str. 146 ali 474, in še nekatere molitvice z navadnimi odgovori.

III. Pri pogrebu otrok.

1. Tudi otrokom se zvoní, navadno pa le z manjšimi zvonovi. Zvoni torej tako, kakor ti gospod župnik naročijo.

2. Otroci se redko s sprevedom pokapajo, zato najdeš tukaj le, kar je pri grobu ali jami potrebno.

3. Duhovniku obleci koretelj, belo štolo in biret in daj jim rituale (ako **ne prinesejo svojega seboj**).

4. Nesi h grobu kadilo in kadilnico, škropilnico, škropilnik in lopatico, če že ni pri grobu.

5. Kadar duhovnik h grobu pridejo, podaj jim škropilnik, da jamo blagoslovijo, ter odgovori: Amen.

6. Med tem, ko pogrebei otroka v grob polagajo, duhovnik rečejo: „Sume terra...“ Ti jim pa podaj kadila, da ga na ogenj položijo.

7. Podaj jim na to zaporedoma škropilnik, da trugo pokropijo, in kadilnico, da jo pokadijo, ne da bi kaj molili.

8. Potem jim daj malo lopato, da trikrat prsti v grob vržejo rekoč: „Memento homo“

9. Na to ž njimi opravi sledeče molitve:

M. Kyrie eleison.

S. Kriste eleison.

M. Kyrie eleison. Pater noster. . . .
(tiho).

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

M. Sinite parvulos venire ad me.

S. Talium est enim regnum celorum.

(Ali pa pri prostem pogrebu:)

M. Me autem propter innocentiam suscepist.

S. Et konfirmasti me in konspeklu tuo in eternum.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

M. Oremus. Omnipotens sempiterne Deus, Per eundem Dominum
N. J. Ch.

S. Amen.

M. Requiescant in pace.

S. Amen.

10. Potem pojdi pred duhovnikom v žagrad, jih sleci in vse pospravi.

11. Ako se otrok s sprevedom pokapa, je drugo vse, kakor pri odraslih mrličih, samo da se rabi štola (obleka) bele barve.

O p o m b a. Ako ti je skrb za pokopališče izročena, pazi na to, da se jame ali grobovi dovolj globoko in lepo v vrsti delajo. Brez župnikovega dovoljenja zunaj vrste ne smeš groba napraviti. Izpolni večkrat dolinice, ki se nad grobovi napravijo. Skrbi za to, da se na pokopališčih ničesar nedostojnega ne godi, ker je pokopališče kakor cerkev posvečen kraj.

6. Sv. mašniško posvečevanje.

N o v a m a š a.

1. Ako se v fari nova maša obhaja, okinčaj prav lepo cerkev, kjer se bo nova maša pela.

2. Pri altarju pripravi več sedežev za duhovnike in „rituale“ (Collectio).

3. Najlepša mašna oblačila in koreteljne nesi v duhovniško hišo, kjer novomašnik stanujejo in odkoder jih bodo slovesno v cerkev spremljali.

4. Na altarju prižgi sveče, pa med pridigo jih ugasni.

7. Sveti zakon.

A. Poroka med sv. mašo.

1. Sv. mati katol. Cerkev želi, da bi njeni otroci tega sv. zakramenta ne prejemale drugače, kakor sklenjenega se sv. mašo.

2. Za tako mašo, ki se za ženina in nevesto služi, pripravi vselej mašna oblačila b e l e barve razvunče je nedelja ali god kakega apostola, ali drugega svetnika, kateremu se v škofiji ali sploh posebna čast skazuje ali, ako je nevesta vdova. V tem slučaju se tudi za svate sv. maša služi v barvi, ki je tisti dan predpisana.

3. Za poroko potrebuješ škropilnik z blagoslovljeno vodo in krožnik, na katerega zaročenca svoje prstane za blagoslovljenje položita; na altarju se prižgeta dve sveči.

4. Prstane morejo v žagradu ali pred altarjem (na moški strani) blagosloviti. Vselej velja to, kar se bode

v V. poglavju o blagoslovljih sploh povedalo. Štolo imajo pri tem bele barve, odgovori so, kakor sploh pri blagoslavljanjih, — prstane pokropijo, kakor vsako reč, katero blagoslovijo.

5. Predno grejo poročat, daj mašniku oblačila za sv. mašo, razun manipeljna in plašča, (ali pa koretelj in belo štolo); bired in rituale (*Collectio*).

6. Pojdi pred njimi k altarju. V levici nesi škropilnico, v desnici krožnik s prstani. Krožnik položi na levi konec altarja, vstopi na tisti strani altarja proti mašniku obrnjen in položi škropilnico pred se na stopnjice pred altarjem.

7. Ženin in nevesta se postavita v sredi altarja pred spodnjo stopnjico tako, da ženin stoji ob desnici svoje neveste. Ako je več parov, se vsi tako okoli altarja nastavijo in vsi mašnikov nagovor zvesto poslušajo.

8. Kadar sta ženin in nevesta po trikrat rekla „ja—da“ (da se hočeta v zakon vzeti), vzemi krožnik s prstani z altarja, drži ga pred mašnika, ki podajo najprej ženinu nevestin prstan,

da ga nevesti na prstanec leve roke natakne, potem dajo nevesti ženinov prstan, da mu ga natakne na prstanec leve roke.

9. Mašnik zdaj s štolo ovijejo roke. Podaj jim škropilnik, da na to ženina in nevesto pokropijo.

10. Potem novozaročenca odstopita nekoliko od altarja. Mašnik grejo v žagrad, oblečejo se za sveto mašo in pristopijo maševat.

11. Kadar mašnik po povzdigovanju: „Pater noster“ molijo, ženin in nevesta k altarju pristopita in na spodnji stopnjici pokleknetata.

11. Mašnik se obrnejo od altarja in iz mašnih bukev, katere jim cerkvenik drži, molijo dve molitvi nad poročencema. Cerkvenik dvakrat odgovori: Amen.

13. Potem gresta poročenca na svoje mesto ali, če sta za sv. obhajilo pripravljena, pokleknetata pred ograjo za sv. obhajilo. Mašnik po svojem obhajilu novoporočenca obhajajo. Strežnik moli navadne molitve za sv. ob-

hajilo med mašo, namreč: Confiteor i. dr.

14. Mašnik potem sv. mašo nadaljuje do „Benedicamus Domino“ ali „Ite missa est.“ Strežnik odgovori: „Deo gratias“ in poda zopet mašne bukve mašniku, da še eno molitev opravijo nad novozavezanima, katera sta med tem zopet na najnižji stopnjici altarja pokleknila.

15. Na to mašnik sveto mašo sklepejo.

B. Poroka brez sv. maše.

1. Kadar se sv. zakon popoldne ali po sv. maši sklepa, pripravi duhovniku koretelj, štolo bele barve, bired in rituale („Collectio“)

2. Na altarju prižgi dve sveči, položi prstane na krožniku na levi strani altarja, vzemi škropilnico in škropilnik, pojdi pred duhovnikom k altarju in se tam na moški strani postavi tako, da boš mašnika gledal.

3. Poroka se ravno tako vrši, kakor se je zgoraj pod številkami 7., 8. in 9. (o poroki med sv. mašo) reklo.

4. Ko so mašnik štolo od rok ženi-
na in neveste odvili, poklekneti na
najnižjo stopnjico v sredi altarja, in
mašnik jih blagoslovijo, rekoč:

M. Confirma hoc Deus, quod ope-
ratus es in nobis.

S. A templo sankto tuo, quod est
in Jeruzalem.

M. Kyrie eleison Pater
noster (tiho).

M. Et ne nos inducas in tenta-
tionem.

S. Sed libera nos a malo.

M. Salvos fac servos tuos.

S. Deus meus sperantes in te.

M. Mitte eis Domine auxilium de
Sancto.

S. Et de Sion tuere eos.

M. Esto eis Domine turris forti-
tudinis.

S. A facie inimici.

M. Domine exaudi itd.

Potem molijo molitev. katero skle-
nejo: Per Christum Dominum nostrum.

S. Amen. Daj jim na to škropilnik,
da svate pokropijo z blagoslovljeno
vodo.

B. Blagoslovljenje vina pri poroki.

O p o m o b a. Po nekaterih krajih je navada, da prinesejo svatje s seboj vina, katero jim mašnik po dokončani poroki blagoslovijo, (ga sami okusijo) in svatom piti dajo. Ako je pri vas taka navada, si to-le zapomni:

1. Kadar mašnik sv. mašo za svate končajo, ali kadar so poročenima blagoslov podelili, postavi posodo z vinom na mizo blizu levega konca altarja. Če je posoda zateknjena, jo poprej odtekni.

2. Mašnik so tako oblečeni kakor med poročevanjem.

3. Mašnik začnejo moliti:

M. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

S. Kvi fecit celum et teram.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

M. † Initium sancti evangelii secundum Joannem.

S. Gloria tibi Domine.

Proti koncu sv. evangelija se z mašnikom prikloniš in na koncu odgovoriš: Deo gracias.

4. Mašnik na to molijo tri molitve. Na koncu vsake odgovori: Amen.

5. Podaj jim potem špropilnik, da vino pokropijo, in na to jim donesi kupic, da vina sebi in svatom natočijo.

6. Pojdi potem pred duhovnikom v žagrad, jih sleci, vse pospravi na svoje mesto, in počakaj, da svatje odidejo.

D. Zlata poroka.

O p o m b a. Ako dva zakonska skupaj v zakonu doživita 50 let, po stari hvalevredni navadi prideta se svojo žlahto v cerkev, da jima in njunim otrokom dušni pastir poseben blagoslov podelijo. Taka svečanost se imenuje zlata poroka.

Pri zlati poroki si zapomni:

1. Mašnik se oblečejo, kakor pri navadni poroki.

2. Na altarju prižgi dve sveči — in si pripravi škropilnik z blagoslovljeno vodo.

3. Petdeset let poročeni mož (jubilant) se svojo ženo se postavi v sredi pred altarjem. (Ako ne moreta stati, se jima dva sedeža pripravita).

4. Mašnik nekatere besede spregovorijo, vprašajo petdeset let poreče-

nega ženina, potem njegovo ženo: ali hočeta z veseljem še skupaj ostati; na to njuni roki, kakor pri prvi poroki, se štoło ovijejo.

5. Potem se proti altarju obrnejo (petdeset let poročena poklekmeta, če moreta, na spodnjo stopnjico in drugi okoli njih) in molijo psalm z antifono: Corona dignitatis — kakor je v našem novem ritualu str. 213.

6. Po dokončanem psalmu molijo: Kyrie eleison Pater noster (tiho).

M. Mitte eis Domine auxilium de Sancto.

S. Et de Sion tuere eos.

M. Domine, exaudi orationem meam i. t. d.

Po dokončani molitvi reci: Amen.

8. Zdaj se mašnik obrnejo k zlato-poročencema in jima dajo svoj blagoslov. Ti pa podaj škropilnik, da jih pokropijo.

8. Poslednjič se služi sv. maša, ki naj bi pri takih slovesnostih nikoli ne izostala.

V. poglavje.

Blagoslovila.

A. O blagoslovih sploh.

1. Kolikorkrat duhovnik kaj blagoslavlja, obleci jim koretelj in štolo bele barve, ako ni posebna barva in posebno oblačilo predpisano.

2. Stvari, ki se imajo blagosloviti, položi na levem koncu altarja vštric blazine (vajnikuša). Jedila in pijače, ki se v cerkvi blagoslavlja, ne postavljajo se nikoli na goli altar, ampak na kako snažno deščico ali na posebno mizico, na levem koncu altarja, ali se pa v žagradu blagoslovijo.

3. Na altarju, kjer blagoslavlja, prižgi dve sveči. Položi „rituale“ na blazino na listni strani altarja in stopi na desno stran duhovnika, ki blagoslavlja.

4. Ako se v žagradu ali kje drugode kakšna reč blagoslovlja, pripravi, če je mogoče, križ in dve ali vsaj eno gorečo voščeno svečo.

5. Pri vsakem blagoslovljenju si pripravi škropilnik s škropilnico — ako se pa kaj bolj slovesno blagoslavlja, pripravi tudi ognja in kadila.

6. V začetku vsakega blagoslovljenja se moli:

M. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

S. Kvi fecit celum et teram.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

7. Na koncu vsake molitve (ako pa je več molitvic, na koncu zadnje) odgovori: Amen; in podaj škropilnik z blagoslovljeno vodo.

8. Kadar pa slovesno blagoslavljaajo, podaj jim na koncu zadnje molitve najprej kadilo, da ga na ogenj položijo, potem daj škropilnik in poslednjič kadilnico.

B. Blagoslovljenje vode med letom.

1. Imej vedno toliko blagoslovljene vode pri cerkvi, ka jo moreš tudi vernim domu dati, kolikor je želijo.

2. Škropilnike pri cerkvenih vratih večkrat med letom izmij, staro

vodo v sakrarij vlij in z novo (blagoslovljeno) napolni.

3. Kadar ti začne blagoslovljene vode primanjkovati, pripravi v zato odločeni posodi čiste vode, in zraven v majhni posodici soli in drugo, kar se pri blagosloavljenju sploh potrebuje. Predno v posodo vode nanosiš, izmij jo vselej čisto in snažno in posuši.

4. Duhovniku obleci koretelj in štolo višnjeve barve, podaj jim bired in rituale ali mašne bukve, vzemi rutico (obrisačo) in pojdi pred njimi na določeni kraj.

5. Najprej opravljajo dve molitvi nad soljo, potem dve nad vodo, na to vzamejo sol, jo v vodo spustijo in nad blagoslovljeno vodo opravijo še eno molitev.

C. Blagoslavljanja ob določenih časih.

1. Blagoslovljenje ljudstva ob nedeljah

1. Vsako nedeljo se pred faro ali glavno sv. mašo zbrana množica pokropi z blagoslovljeno vodo.

2. V ta namen pripravi vse, kakor si bral str. 114 pod 3.

3. Ko si mašnika oblekel za sv. mašo, jim podaj namesto manipela in kazule pluvijal dnevne barve.

4. Potem vzemi škropilnico s škropilnikom in pojdi pred njimi k velikemu altarju.

5. Tam ž njimi poklekni in jim podaj namočeni škropilnik.

6. Ko so zapeli: *Asperges me* (o velikonočnem času pa: *Vidi aquam*) in so pokropili altar sebe in tebe, vstani in nesi ob njihovi desnici škropilnik skozi cerkev doli do velikih vrat in zopet nazaj k velikemu altarju.

7. Tam bodeš odgovarjal sledeče:

M. *Ostende nobis Domine misericordiam tuam.*

S. *Et salutare tuum da nobis.* (O velikonočnem času se dodaje: *Aleluja.*)

M. *Domine exaudi i. t. d.*

8. Ob koncu molitve odgovori: *Amen* ter pojdi pred mašnikom v ža-

grad in jim zamenjaj pluvijal z manipelom in z mašnim plaščem.

2. Blagoslovljenje soli in vode na sv. Štefana praznik.

1. Pripravi ob določeni uri nekoliko soli in na levem koncu altarja čiste vode v dveh posodah. Prižgi vsaj dve sveči.

2. Duhovniku daj albo ali koretelj štolo višnjeve barve in pluvijal.

3. Vzemi dva rituala, enega za duhovnika, drugega za se, pojdi pred njimi k altarju, poklekni in odgovarjaj pri litanijah in drugih molitvah, kakor najdeš v našem novem ritualu str. 222.—227.

4. Poslednjič podaj škropilnik, da pokropijo sol in okolistoječe.

3. Blagoslovljenje vina na Šentjanževo ali Janžev žegen.

1. Pripravi vse, kakor za „blagoslovljenje vina“ pri poroki.

2. Odgovori pri molitvah (v novem ritualu str. 227.—230.) so si večjidel znani, le sledeči trije ti bodo nekoliko novi:

M. Esto nobis Domine turris fortitudinis.

S. A facie inimici.

M. Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus.

S. Beatus vir, kvi sperat in eo.

M. Et si mortiferum quid biberint.

S. Non eis nocebit.

4. Kajenje in blagoslovljenje hiš na biljo in v osmini praznika svetih treh kraljev.

1. Pripravi koretelj, štolo bele barve, škropilnik z vodo in kadilnico s kadilom.

2. Ko prideš v hišo, idi z duhovnikom skozi poglavitne prostore. Streži mašniku pri škropljenju in kadenju.

3. Odgovori pri molitvah so znani.

M. Omnes de Saba venient.

S. Aurum et tus deferentes.

M. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

S. Amen.

5. Blagoslovljenje vode na bilo sv. treh kraljev.

1. Pripravi ob določeni uri blizu velikega altarja večjo posodo vode in nekoliko soli.

2. V žagradu pripravi cerkvena oblačila bele barve, kakor za slovesne večernice.

3. Priskrbi si križarja in dva strežnika, ki bosa svetila pri tej svečanosti.

4. Pred altarjem se najprej kleče pojejo ali berejo litanije vseh svetnikov. (*Collectio* str. 230.—242.)

5. Na to sledi par psalmov in drugih molitev. Ti obredi, kakor tvoji odgovori, so podobni onim pri navadnem blagoslovljenju vode.

6. Poslednjič mašnik pokropijo ljudstvo ter zapojejo: „Te Deum“. Ti skrbi, da se bo zvonilo, kakor po navadi k zahvalni pesmi.

6. Blagoslov sv. Blaža.

1. Blagoslov sv. Blaža se v god tega svetnika, 3. svečana, ali prvi dan po svečnici, deli.

2. Zveži dve voščeni sveči tako, kakor se riše križ sv. Andreja ali latinska desетка (X) piše.

3. Ako je več mašnikov, ki bodo delili ta blagoslov, naveži več parov sveč.

4. Sveče položi na listovo stran altarja, da jih tam blagoslovijo že pred sv. mašo. Pripravi si blagoslovljene vode.

5. Po sv. maši odzemi mašniku kazulo in manipel, potem pa poklekni da prejmeš blagoslov sv. Blaža.

6. Ko ljudem delijo ta blagoslov, spremljaj mašnika ob njih levici ter drži pred njimi molitvico na str. 246. našega novega rituala.

7. Blagoslovljenje velikonočnega jag-njeta in drugih jestvin (jedil).

1. Velikonočna jedila se blagoslavljaajo v cerkvi, pa tudi zunaj cerkve po kapelah in po hišah.

2. Ako se v cerkvi blagoslavljaajo, zapomni si, kar se je „o blagoslovljih sploh“ reklo. Pripravi koretelj, belo štolo, luč, škropilnik, ogenj in kadilo.

3. Ako grejo po hišah blagoslavljat, vzemi tudi kadila s kadilnico, koretelj, belo štolo, škropilnik in rituale seboj.

D. Škofovska blagoslavljanja.

1. Nekateri reči smejo le škof blagoslavljeti ali pa tisti duhovnik, kateremu škof posebno oblast dajo.

Med te spadajo blagoslavljanja cerkvenih oblačil, vogelnega kamna za novo cerkev, posvečenje ali blagoslovljenje cerkev, pokopališč, altarjev, kapel, zvonov i. t. d.

2. Ako se tako nenavadno blagoslovljenje v župniji približuje, prosi gospoda župnika, oni ti bodo z veseljem povedali, kaj imaš pripraviti, in kako se med blagosloavljenjem obnašati.

3. Ne pozabi na „Škofovsko svečo“ str. 14., ki naj gori do sklepa sv. blagoslovil, katera opravljajo mil. škof.

Angeljska služba

ali

poduk, kako se pri sv. maši streže.

Dodatek

k

Obredniku za cerkvenike.

Opomba.

Velika črka **M** pomeni mašnika, ali to, kar mašnik molijo. Kar pa strežaj moli, je v slovenskem pravopisu tiskano. V začetku vsake molitvice, katero strežaj moli, stoji velika črka **S**. Strežaj se mora molitvic dobro in gladko naučiti.

1. Začetek sv. maše.

1. Pri vratih iz žagreba k altarju pozvoni.

2. Pri altarju stopi na mašnikovo desno stran in se ž njimi vred prikloni.

3. Mašne bukve in kapo položi na določeno mesto.

4. Poklekni na mašnikovo levo stran, ž njimi vred napravi veliki ali latinski križ, (od čela na persi in od leve na desno stran) ne, da bi kaj govoril.

Pristopne molitve.

M. Introibo ad altare Dei.

S. Ad Deum, kvi letifikat juventutem meam.

M. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta, ab homine iniquo et doloso erue me.

S. Kvia tu es Deus, fortitudo mea; kvare me repulisti, et kvare tristis incedo, dum affligit me inimikus?

M. Emitte lucem tuam et veritatem tuam; ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua.

S. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, kvi letifikat juventutem meam.

M. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus; quare tristis es anima mea, et quare conturbas me?

S. Spera in Deo, kvoniam adhuc confitebor ili; salutare vultus mei, et Deus meus.

M. Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

(Pri teh besedah z mašnikom vred glavo prikloni, potem pa odgovori:)

S. Sicut erat in principio, et nunc et semper et in sekula sekulorum. Amen.

(Pri črnih mašah še-le tukaj začnejo moliti, torej prednje molitvice izostanejo).

M. Introibo ad altare Dei.

S. Ad Deum, kvi letifikat juventutem meam.

M. Adjutorium nostrum † in nomine Domini. (Pokrižaj se.)

S. Kvi fecit celum et teram.

M. Confiteor Deo omnipotenti, beatae Mariae semper Virgini, beato Michaeli archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis et vobis fratres, quia peccavi nimis cogitatione verbo et opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaellem archangelum, beatum Joannem Baptistam, sanctos apostolos Petrum et Paulum, omnes Sanctos et vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

S. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimisis peccatis tuis perdukat te ad vitam eternam.

M. Amen.

S. (globoko se prikloni in moli:) Konfiteor Deo omnipotenti, beate Marie semper Virgini, beato Mihaeli arhangelu, beato Joani Baptiste, sanktis apostolis Petro et Paulo, omnibus sanktis et tibi pater, kvia pekavi nimis. kogitacione, verbo et opere: mea kulpa, mea kulpa mea maksima kulpa

(pri teh besedah se trikrat na prsi potrkaj). Ideo prekor beatam Mariam semper Virginem, beatum Mihaelem arhangelum, beatum Joannem Baptistam, sanktos apostolos Petrum et Paulum, omnest sanktos, et te, pater, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

M. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis vestris perducatur vos ad vitam aeternam.

S. Amen.

M. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

(Pri teh besedah se z mašnikom pokrižaj.)

S. Amen. (Potem z mašnikom glavico nagni.)

M. Deus, Tu conversus vivificabis nos.

S. Et plebs tua letabitur in te.

M. Ostende nobis Domine, misericordiam tuam.

S. Et salutare tuum da nobis.

M. Domine, exaudi orationem meam.

S. Et clamor meus ad te veniat.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

Vhod, kirie, gloria.

1. Mašnik gredo k altarju, molijo iz mašnih bukev vhod; strežaj se na sredi altarja p ikloni in gre nazaj na l e v o stran.

2. **M.** (sredi altarja) Kyrie eleison.

S. Kirie eleison.

M. Kyrie eleison.

S. Kriste eleison.

M. Christe eleison.

S. Kriste eleison.

M. Kyrie eleison.

S. Kirie eleison.

M. Kyrie eleison.

3. Navadno potem „Gloria“ molijo ali zapojejo; kadar pa v vijoličnem plašču mašujejoi „gloria“ izostane.

4. Ob kvaternih sobotah in še nekatere druge dni, gredo nazaj k mašnim bukvam in po eno ali več molitev zmolijo in beril prebe rejo. Ob koncu vsake molitve odgovori: **Amen**, na koncu berila pa: **Deo gracias**.

5. Mašnik se k ljudstvu obrnejo rekoč:

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

6. Potem molijo eno ali več molitev, katere sklepajo:

M. Per omnia saecula saeculorum.

S. Amen.

Na koncu prebranega lista, ko dajo z glavo znamenje, reci:

S. Deo gracias.

7. Stopi za mašnika — in prenesi mašne bukve na evangeljsko stran — ter pojdi na moško stran.

2. Sv. evangelij.

1. Mašnik grejo k mašnim bukvam in začnejo moliti.

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

M. † Sequentia s. evangelii secundum Matthaeum (Marcum, Lucam, Joannem). (Pokrižaj se in reci:)

S. Gloria tibi Domine.

2. Kadar evangelij preberejo, poklekni in odgovori:

S. Laus tibi Kriste.

Pri črnih mašah tudi odgovori.

3. Ob nedeljah in praznikih, včasih tudi ob delavnikih na to mašnik molijo: „C r e d o“ (Vero).

3. Darovanje.

1. **M.** Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

2. Ko kelih odkrijejo, pozvončkaj*), podaj glažek z vinom in vodo. Kadar so

Opomba. Naša najnovejša sinoda l. 1906 naročuje str. 530, da se pri sv. maši naj ne zvoni, kadar je presveto Rešnje Telo za „Večno molitev“ izpostavljeno, ne pri glavnem, ne pri stranskem altarju. Tudi se ne zvoni med sv. mašo, ki se služi na stranskem altarju ob času, ko škof na glavnem altarju služijo škofljo sv. mašo; ne zvoni se, kadar kanoniki opravljajo predpisane molitve (časoslovne) ali če pride kaka procesija v cerkev. Ob teh priložnostih se med sv. mašo nobenkrat ne pozvončka, tudi med povzdigovanjem ne. Drugače pa zvončkaj k darovanju tako-le:

*) K posameznim delom sv. maše udarjaj z zvončkom prav kratko s prenehljaji, kakor ti kažejo sledeči obrazci, vzeti iz „Cerkvenega molitvenika“ str. 29: K darovanju trikrat: tin, tin, tin, - - -; k sanktusu - -, - -, - - -; pred

vina v kelih nalili, vzemi in deni vino na svoje mesto, potem vzemi krožnik ali skledico za umivanje in rutico za brisanje v levico, glažek z vodo v desnico in vlij nekoliko vode mašniku na prste.

3. Vzemi rutico in jo zloži, poklekni na spodnji stopnjici sredi altarja in počakaj, da se mašnik obrnejo k ljudstvu rekoč: „Orate fratres.“

S. Suscipiat Dominus sacrificium de manibus tuis ad laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem kvokve nostram, totiuskve eklesie sue sankte. Pojdi na svoje mesto na listovi strani.

4. Sanktus in povzdigovanje.

1. **M.** Per omnia saecula saeculorum.

S. Amen.

M. Dominus vobiscum.

povzdigovanjem daj znamenje - -; k povzdigovanju presv. Rešnjega Telesa - -, -, -, -, - - -; tako tudi k povzdigovanju presv. Rešnje Krvi - -, -, -, -, - - -; k sv. obhajilu ko duhovnik poklekne -; k sv. obhajilu pa - - -, - - -, - - -.

S. Et kum spiritu tuo.

M. Sursum corda.

S. Habemus ad Dominum.

M. Gratias agamus Domino Deo nostro.

S. Dignum et justum est.

2. Mašnik molijo ali pojejo **predglasje**. Na koncu rečejo **trikrat**: Sanktus, ti pa trikrat pozvončkaj. *)

3. Kadar pred povzdigovanjem roke nad kelihom držijo in potem 5 križev napravijo, malo pozvončkaj **) in poklekni na najvišjo stopnjico in priimi z levico mašni plašč.

4. Kadar mašnik pokleknejo, pozvončkaj, kadar sv. hostijo povzdignejo, trikrat rahlo pozvončkaj, ***) potem še pa nekoliko, kadar zopet pokleknejo. †)

5. Tako ravnaj tudi pri povzdigovanju keliha.

6. Kadar mašnik napol glasno rečejo: Nobis quoque peccatoribus, poljubi mašni plašč in pojdi na svoje mesto.

*)—***) Glej opombo stran 129—130.

5. Oče naš. Sv. obhajilo.

1. Preden „Pater noster“ (oče naš) molijo, rečejo:

M. Per omnia saecula saeculorum.

S. Amen.

Potem: „Oremus“ i. t. d. do:

M. Et ne nos inducas in tentationem.

S. Sed libera nos a malo.

2. Pred „Agnus Dei“ (Jagnje božje) molijo zopet:

M. Per omnia saecula saeculorum.

S. Amen.

M. Pax Domini sit semper vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

3. Kadar pred sv. obhajilom mašnik trikrat na prsi trkaje molijo: „Domine non sum dignus“ — trikrat pozvončkaj.*)

4. Ko potem pokleknejo, vstani, vzemi vrček z vinom v desnico, onega z vodo pa v levico, in stopi

*) Glej stran 129 in 130 spredaj.

na mašnikovo desno stran. Najprej vlij nekoliko vina v kelih. Ko ti kelih drugokrat podajo, vlij zopet nekoliko vina in potem nekoliko več vode po prstih nad kelihom.

5. Postavi glažke na svoje mesto, prenesi mašne bukve, ter se postavi na evangeljsko stran altarja.

6. Mašnik nekoliko iz bukev molijo, se obrnejo od altarja ter rečejo:

M. Dominus vobiscum.

S. Et kum spiritu tuo.

7. Potem molijo po eno ali več molitev, katere sklepajo:

M. Per omnia saecula saeculorum.

S. Amen.

6. Konec sv. maše.

1. Mašnik se obrnejo od altarja, rekoč:

M. Dominus vobiscum

S. Et kum spiritu tuo.

M. Ite missa est, ali „Benedicamus Domino“.

S. Deo gracias.

(Velikonočni teden: **M.** *Ite missa est* Alleluja, Alleluja. **S.** *Deo gracias*, Aleluja, Aleluja, pri črnih mašah pa pravijo **M.** „*Requiescant in pace.*“ **S.:** Amen.)

2. Poklekni (ako ni črna maša) na spodnji stopnici sredi altarja in tam počakaj,* da se mašnik obrnejo in ljudstvo blagoslovijo, rekoč: (*Benedicat vos omnipotens Deus*) **Pater et Filius † et Spiritu Sanctus.**

S. Amen, in se pokrižaj.

3. Mašnik grejo na evangeljsko stran zadnji evangelij molit, strežnik pa na nasprotno listovo ter odgovarja, kakor pri prvem evangeliju.

M. *Dominus vobiscum.*

S. Et kum spiritu tuo.

M. † *Initium sancti evangelii secundum Joannem.*

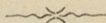
S. *Gloria tibi Domine.*

4. Kadar sv. evangelij preberejo, reci:

S. *Deo gracias.*

*) Ako so mašnik pustili odprte mašne bukve, jih med tem prenesi na evangeljsko stran.

5. Vzemi mašne bukve in kapo, nakloni se ter kapo podaj mašniku in pojdi pred njimi v žagreb.

Libera.

(Glej „Opombo“ str. 100.)

Strežnik s križem se postavi ob zglavju mrliča ali tumbe, strežnik s kadilnico ob levici, strežnik s škropilnikom ob desnici mašnikovi. Vsi so obrnjeni proti križu ob zglavju mrtvaške krste, nekoliko na listovi strani.

Na to pojejo ali berejo „Libera“ tako-le:

Libera me Domine, de morte aeterna in die illa tremenda: * Quando coeli movendi sunt et terra: * Dum veneris judicare saeculum per ignem.

M. Tremens factus sum ego, et timeo, dum discussio venerit, atque ventura ira.

Quando coeli movendi sunt et terra.

M. Dies illa, dies irae, calamitatis et miseriae, dies magna et amara valde.

Dum veneris judicare saeculum
per ignem.

M. Requiem aeternam dona eis,
Domine; et lux perpetua luceat eis.
Libera me Domine . . . zgoraj do **M.**

Ob koncu „Libera“ podaj mašniku kadila,
da ga položijo na ogenj. Ko zapojejo M. Kyrie
eleison, S. Kriste eleison, M. Kyrie eleison.
Pater noster, podaj mašniku škropilnik, se ž
njimi vred prikloni proti velikemu altarju, pri-
vzdigni ti, ako ni dijakona, desni konec plu-
vijala ter spremljaj mašnika okoli mrtvaškega
odra, začeni ob evangelijski strani altarja.

Na to jim zamenjaj škropilnik s kadilnico
ter jih spremljaj ravno tako, kadar mrliča ali
tumbo kadijo. Prikloni se do tal, kolikorkrat
greš mimo vel. altarja.

Potem pa odgovarjaj tako, kakor bereš
stran 106. ali stran 113. zgoraj.

KAZALO.

	Stran
Predgovori	3—8
Vvod in razlaganje manj znanih besed	9

I. del.

Občne postave za cerkvenika	16
---------------------------------------	----

II. del.

Posebne postave za cerkvenika.

I. poglavje.

O sveti maši.

1. Tiha sv. maša	22
2. Peta sv. maša	27
3. Peta ali tiha sv. maša z blagoslovom	28
4. Sv. maša z leviti ali velika peta (slovesna) sv. maša	29
Dodatek. Služba ceremonijarija	31
5. Črna sv. maša :	
a) tiha in peta	34
b) levitirana	34

II. poglavje.

Popoldanska služba božja	36
------------------------------------	----

III. poglavje.

Cerkveni časi.

1. Advent	37
2. Božični prazniki	38
3. Svečnica	39
4. Pepelnica	40
5. Tiha nedelja (ali 5. v postu)	42
6. Cvetna nedelja	42
7. Jutranjice veliko sredo itd.	44
8. Veliki četrtek	48
9. Veliki petek	52
10. Velika sobota	57
11. Vstajenje Gospodovo	64
12. Na Markovo ali pri procesiji križevega tedna	65
13. Vnebohod Kristusov	66
14. Binkoštna nedelja	66
15. Božjega Telesa praznik (Telovo)	68
16. Spomin vseh vernih duš	70

IV. poglavje.

Sv. zakramenti.

1. Sv. krst	72
Dodatek. Vpeljevanje matere po porodu	75
2. Sv. birma in škofovsko obiskovanje	78
3. Sv. pokora	82
4. Presv. Rešnje Telo :	
A. Sv. obhajilo v cerkvi	83
B. Sv. obhajilo pri bolnikih	84
5. Sv. poslednje olje	89

Trije dostavki:

I. Apostolski blagoslov ali sveti papežev žegen	91
II. O pogrebu odrasčenih. — Molitve pri tumbi	91
III. Pri pogrebu otrok	101
6. Sv. mašniško posvečenje. Nova maša	103
7. Sv. zakon :	
A. Poroka med sv. mašo	104
B. Poroka brez sv. maše	107
C. Blagoslovljenje vina pri poroki	109
D. Zlata poroka	110

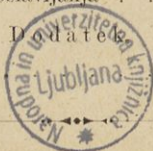
V. poglavje.

Blagoslovila.

A. O blagoslovilih sploh	112
B. Blagoslovljenje vode med letom	113
C. Blagoslavljanja ob določenih časih :	
1. Blagoslovljenje ljudstva ob nedeljah	114
2. Blagoslovljenje soli na sv. Štefana	116
3. Blagoslovljenje vina na Šent-Janževo	116
4. Kajenje in blagoslovljenje hiš	117
5. Blagoslovljenje vode na bilo sv. 3 kraljev	118
6. Blagoslov sv. Blaža	118
7. Blagoslovljenje velikonočnih jedil	119
D. Škofovsko blagoslavljanja	120

Angelska služba .

121

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

GS

0 702 228

201019247

COBISS ®

Handwritten in purple ink:
36010
201019247